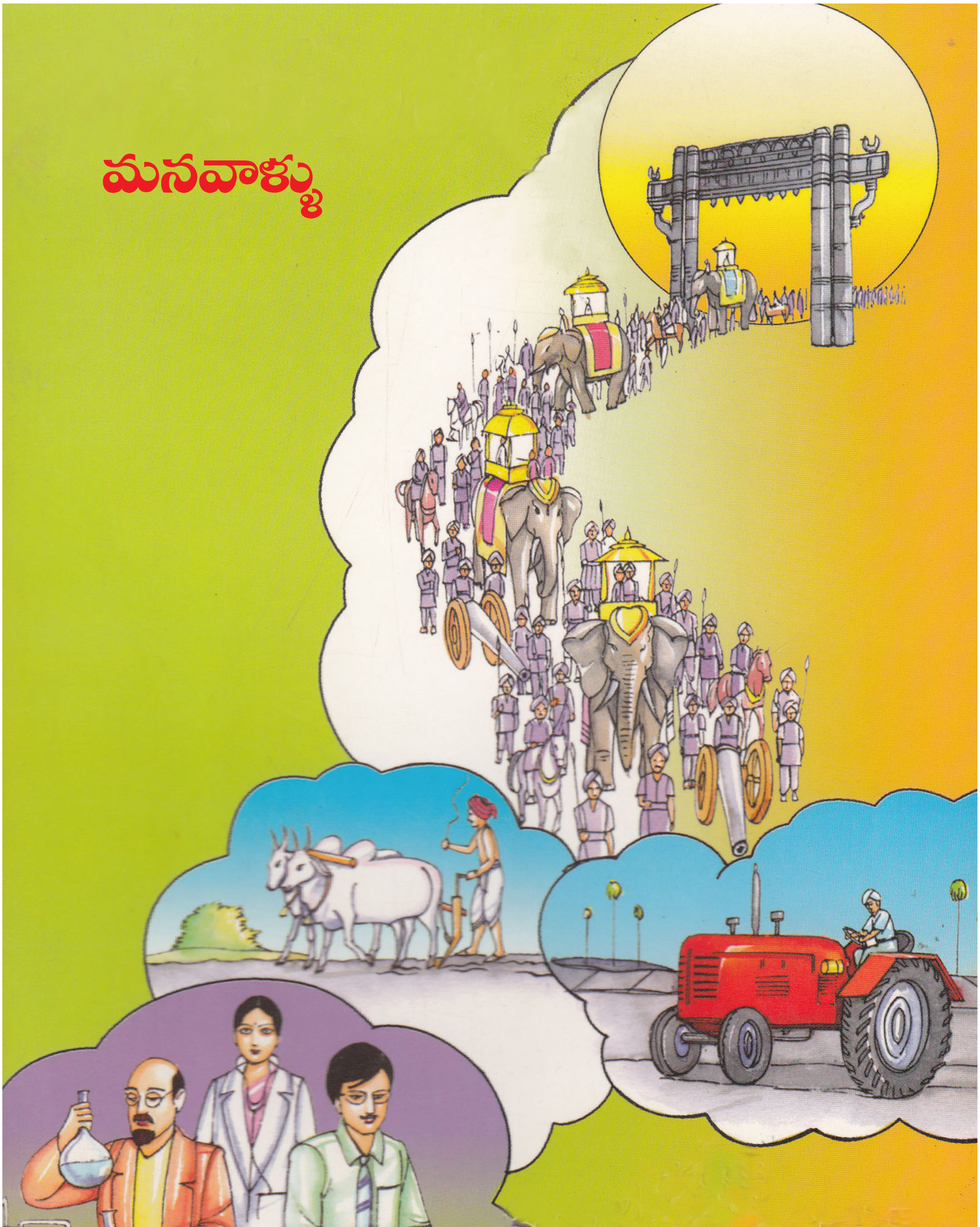
మనవాళ్ళు

కీ.శే. డా॥ముద్దన హనుమంతరావు

యు. వెంకట సుబ్బయ్య,
విశ్రాంత భౌతికశాస్త్ర శాఖాధిపతి, జె.కె.సి. కళాశాల.

డా॥ముద్దన హనుమంతరావు గారు తిమ్మ సముద్రం గ్రామములో (నాగులుప్పలపాడు మండలము, ప్రకాశము జిల్లా) సామాన్య రైతు కుటుంబము నందు, ముద్దన వీరాస్వామి, నారాయణమ్మ దంపతుల ఏకైక పుత్రుడుగా జన్మించారు. డా॥ హనుమంతరావు ప్రాథమిక, సెకండరీ విద్యాభ్యాసం తిమ్మసముద్రములో చేసి కాలేజి విద్య గుంటూరులోని ఏ.సి. కాలేజిలో పూర్తిచేసాడు. తరువాత వైద్యవిద్య ఆంధ్రా మెడికల్ కాలేజి విశాఖ పట్టణములో రెండు సంవత్సరములు తరువాత గుంటూరు మెడికల్ కాలేజికి మార్చుకొని యం.బి.బి.యస్., పూర్తిచేశారు.

8-11-1942 8-8-2009

డా॥ హనుమంతరావుకు నాకు మధ్య దూరపు బంధుత్వము వున్నప్పటికిని స్నేహ బంధమే మమ్మల్ని సన్నిహితులను చేసింది. నేను చీరాలలో డిగ్రీ పూర్తి చేసి విశ్వవిద్యాలయ విద్యకై విశాఖపట్టణము వెళ్లాను. డా॥హనుమంతరావు గారు, నేను కలుస్తుండే వాళ్లము. ఈ విధంగా మా విద్యాభ్యాసము కూడా చాలా సన్నిహితంగా జరిగింది.

వైద్య పట్టా అందుకొన్న డా॥ హనుమంతరావు మెడికల్ ప్రాక్టీసును **ఆదర్శ నర్సింగ్ హోమ్** పేరున గుంటూరులో ప్రారంభించారు. పేదలకు వైద్యం చేస్తూ పేదల డాక్టరుగా మంచి పేరు తెచ్చుకున్నాడు. అప్పటికే నేను ఏ.సి.కాలేజిలో అధ్యాపక వృత్తిలో చేరినందున, మా స్నేహబంధము ఆయన తుది శ్వాస వరకు కొనసాగింది.

గ్రామీణ పేద విద్యార్థులకు సహాయ సహకారములు అందించాలనే ప్రస్తావన వచ్చేది) ఈ కారణంగానే డా॥ బసవపున్నయ్యగారి ప్రమేయముతో అరండల్‌పేటలోని కమ్మ హాస్టల్ విద్యార్థులకు ఆర్థిక / ఉచిత బోజన సహాయము చేసేవారు. సినీ కళాకారుల సహకారంతో నాటక ప్రదర్శన జరిపి, వచ్చిన డబ్బుతో పేద విద్యార్థుల సహాయ నిధి పేరున అరండల్‌పేట కమ్మ హాస్టల్ పేద విద్యార్థులకు ఉచిత బోజనం ఏర్పాటు చేశారు. గుంటూరు పట్టణ కమ్మజన సేవా సమితి సెక్రటరీ బాధ్యతలు చేపట్టి కమ్మజన ప్రముఖుల సహకారంతో స్థలము సేకరించి, లారీ ఓనర్స్ సహాయంతో ఆ స్థలపు గుంటలను మట్టితో నింపి సభా వేదిక నేర్పరచి రెండు గదుల షెడ్డు నిర్మాణము చేశారు. అదే స్థలములో సాంస్కృతిక వేదిక నేర్పరచి మరుగున పడిన కళలకు ప్రోత్సహమిచ్చారు. ఈ స్థలములోనే ప్రస్తుతము హాస్టల్ కట్టబడి శోభిల్లుచున్నది. సినీ రచయిత కొసరాజు రాఘవయ్య గారి **గండికోట రహస్యము** పుస్తక ప్రచురణ, తుమ్మల కళాపీఠం ఏర్పరచి, తుమ్మల సీతారామమూర్తిగారి ఏటుకూరి వెంకటనరసయ్య గారి రచనలు ప్రచురించారు. డా॥ పులిచెర్ల సాంబశివరావు గారు రచించిన రామాయణ గ్రంథ ప్రచురణకు ఆర్థిక సహాయము చేసాడు. జె.కె.సి.కాలేజికి సంబంధించిన నాగార్జున ఎడ్యుకేషన్ సొసైటి కమిటిలో ఎగ్జిక్యూటివ్ మెంబరుగా తన సహకారమునందించి అనేక కొత్త విద్యా సంస్థలు ప్రారంభించుటకు ప్రోత్సహించారు.

తరువాత రాజకీయములలో ప్రవేశించి భారతీయ జనతాపార్టీ తరపున గుంటూరు నుండి పార్లమెంటరీ అభ్యర్థిగా పోటీచేసారు. కాని రాజకీయాలు నచ్చక కొద్ది సంవత్సరములలోనే ప్రక్కను తొలిగాడు. వ్యవసాయము మీద వున్న మక్కువతో నందిగామ (కృష్ణాజిల్లా) ప్రాంతములో వ్యవసాయము చేపట్టి వైద్యవృత్తి చేస్తూ అక్కడే నివాసము ఏర్పరచుకున్నాడు. ఈ విధంగా జీవన ప్రయాణం సాగించిన డా॥హనుమంతరావుగారు 2005లో ప్రాణాంతకమయిన కాన్సర్ వ్యాధి బారిన బడి, తన కోరిక ప్రకారము అరండల్‌పేటలోని ఆర్య సమాజ మందిరములో తుది శ్వాస విడిచారు. ఆ మిత్రుని ఆత్మకు శాంతిగలగాలని భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నాను. డా॥ముద్దన హనుమంతరావు మెమోరియల్ ఫండ్ పేరుతో హనుమంతరావుగారి ఆత్మీయులు కొంతనిధిని సేకరించి వారి ఆశయములకు అనుగుణంగా సామాజిక కార్యక్రమాలకు చేయూత నివ్వటం ముదావహము.

కమ్మవారి చరిత్ర

బౌద్ధమతం వ్యాప్తిలో గల కృష్ణానదీ పరివాహక ప్రాంతంలో నివసించిన ఒక శాఖ తేర్వాడ - ను పాలీ భాషలో కమ్మఅని, సంస్కృతంలో కర్మ అని అంటారు. ఈ ప్రాంతాన్ని ఒకప్పుడు కమ్మరాష్ట్రం / కమ్మనాడుగా పిలిచేవారు. ఇది పల్లవులు, తూర్పు చాళుక్యులు, చోళుల పాలనలో ఉన్నది. క్రీ.శ.3వ శతాబ్ది నుంచి ఉన్నట్లు, కొందరు చరిత్రకారులను బట్టి నాటి శాసనాల ద్వారా తెలుస్తుంది.

కమ్మపదం కాంభోజ నుంచి వచ్చిందని, వీరు ప్రాచీన ఆర్యులు, యుద్ధవీరుల వంశమని చెపుతారు. వీరు దక్షిణ భారతదేశంలో ఉండేవారు.

మరొక సిద్ధాంతం ప్రకారం బుద్ధులలో కుర్మిశాఖ వారు గంగానదీ ప్రాంతం నుంచి ఎక్కువ సంఖ్యలో అక్కడ పుష్యమిత్ర సంగ (క్రీ.శ.184) పెట్టే వేధింపులను తట్టుకోలేక వలస వచ్చారంటారు. అప్పటికే ఇక్కడ ధరణికోట, భట్టిప్రోలు, చందవోలులలో బౌద్ధం బాగా ప్రబలి వుంది. కాలక్రమేణా సంస్కృత శబ్దం కుర్మి కమ్మగా మారిందంటారు. కమ్మరాష్ట్రం అను పదం తొలిసారిగా ఇక్ష్వాకు రాజు మాధవీపుత్ర పురుషదత్తు (క్రీ.శ. 3 శతాబ్ది) పాలించిన జగ్గయ్యపేట శాసనంలో లభించింది. కమ్మ రాష్ట్రం కృష్ణా నదీ తీరం నుండి కందుకూరు (ప్రకాశం జిల్లా) వరకు విస్తరించి ఉంది. తరువాతి చారిత్రక ఆధారం పల్లవరాజు రెండవ కుమార విష్ణు, తూర్పు చాళుక్య రాజు మంగి యువరాజు (627-696)ల పాలనా కాలంలో లభించాయి. తరువాతి తెలుగు చోళ/ చోడులు/ కాకతీయుల శాసనాలు ఈ ప్రాంతాన్ని కమ్మనాడుగా పేర్కొన్నాయి. ఈ ప్రాంతమే పల్లవుల ఏలుబడిలో ఉండటం వలన పల్లవనాడు, పల్నాడు, పలనాడుగా పిలవబడింది.

కమ్మనాడులోని రాజులు, సేనాపతులు, సైనికాధికారులు 10వ శతాబ్దం నుండి నాయక, నాయకుడు వంటి బిరుదులను వాడినట్లు పలు శాసనాల ద్వారా తెలుస్తుంది. వారి పూర్వీకుల ఊళ్ల పేర్లనే గోత్రనామాలుగా స్వీకరించారు. దీనిని బట్టి కమ్మ, వెలమలు పూర్వీకుల గోత్ర పద్ధతిని అనుసరించని బుద్ధులు గాని జైనులు కాని అయివుంటారు. పెక్కు కమ్మనాయకుల శాసనాలలో తాము - దుర్జయ - వంశస్థులమని చెప్పుకున్నారు. ఉదాహరణకు క్రీ.శ.1125లో మాదల గ్రామంలోని సాగరేశ్వర దేవాలయంలో గల పిన్నమనాయుడు వేసిన శాసనంలో తాను దుర్జయ వంశానికి, వల్లుట్ల గోత్రానికి చెందినవాడినని చెప్పుకున్నాడు. క్రీ.శ.1282లోని అదే దేవాలయంలో గల దేవినేని ఎర్రనాయుడు, కొమ్మినాయుడు, పోతినాయుడు వేసిన మరొక శాసనం ప్రకారం తాము బుద్ధవర్మ సంతతి వారమని, దుర్జయ వంశస్థులమని, వల్లుట్ల గోత్రజులమని తెలిపారు. రావూరు శాసనంలో రాణీ రుద్రమదేవి అంగరక్షకులు ఎక్కినాయుడు, రుద్రనాయుడు, పినరుద్రనాయుడు, పోతినాయుడు కూడా ఇదే గోత్రానికి, వంశానికి చెందిన వారని తెలుపుకున్నారు. కమ్మనాట గల తెలుగు చోడులు తూర్పు చాళుక్యలతో, తరువాత కాకతీయులతో సంబంధాలు కలిగియున్నారు.

కాకతీయరాజు ఒకటవ రుద్రుని పాలన కాలం (1158-1195) నాటికి యుద్ధవీరుల వర్గం చాలా కులాలుగా గుర్తించటం, వారిని పాలకులకు అనుబంధంగా ఆమోదించటం 11వ శతాబ్ది వరకు జరగలేదు. కమ్మనాడులోని వెలనాడులో లభించిన చోళ/ చోడ తెలుగు శాసనాల ఆధారంగా ఒకటవ గొంకరాజు (1075-1115) కాలానికి చెందిన వాటిలో ఇందుకు ఆధారాలు దొరికాయి. ధరణికోట ప్రభువులు (1130-1251) కోట వంశస్థులు తెలుగు చోళులతో వివాహ సంబంధాలు కలిగి యున్నారు. అలాగే కోట వారి రాజులు కాకతీయ వంశపు వారి ఆడపిల్లలను కోడళ్లుగా చేసుకున్నారు. ఉదాహరణకు కోట బేతరాజు గణపతిదేవుని కుమార్తె గణపాంబను పెళ్లాడాడు.

కాకతీయ గణపతిదేవుడు దివిసీమకు చెందిన యుద్ధవీరుడు జాయపసేనాని చెల్లెళ్ళను పెళ్లి చేసుకున్నాడు. జాయపనాయుడు (1231) భారతీయ

ఒక నిమిషం ఆలస్యం చేసేకంటే మూడు గంటలు ముందుగా ముగించటం మంచిది. - విలియం షేక్ స్పియర్

నాట్యానికి ఎంతో సేవ చేశాడు. ఆయన కాకతీయ సైన్యపు గజదళానికి నాయకుడు. దాదాపు ఆ కాలంలో చాలామంది కమ్మయోధులు కాకతీయ సైన్యంలో చేరారు.

కాకతీయుల పాలనాకాలంలో (19083 - 1323) కమ్మ కులం ప్రాధాన్యతను సంతరించుకున్నది. వారు సైన్యంలో కీలక స్థానాలు సంపాదించారు. దేవగిరికి చెందిన యాదవరాజు దాడిని ఎదుర్కొనటంలో రుద్రమదేవి కాలంలో, ప్రతాపరుద్రదేవుని కాలంలో ప్రముఖంగా పోరాడిన సేనాని దాడి నాగదేవుడు. నాగదేవుని కుమారుడు గన్నా మంత్రి. గన్నా సేనాని / యుగంధర్ కూడా గొప్ప యుద్ధవీరుడు. ఆయన సాహిత్యాన్ని, కళలను పోషించాడు. కవి మారన్న తాను రాసిన మార్కండేయ పురాణాన్ని ఈయనకు అంకితం ఇచ్చాడు. నాగదేవుని ఇతర కుమారులు యల్లయ నాయకుడు, మేచయ నాయకుడు కూడా యుద్ధవీరులే. మరొక ప్రతిష్టాత్మక వీరుడు ముప్పిడి నాయకుడు. ఆయన కంచిపై దాడిచేసి పాండ్యరాజును ఓడించి ఆ రాజ్యాన్ని 1316లో కాకతీయ సామ్రాజ్యంలో విలీనం చేశాడు. 1296-1323 సం॥రాల మధ్య కాలంలో మహమ్మదీయులతో జరిగిన నిరంతర పోరాటాలలో ఓరుగల్లును పరిరక్షించటానికి వేలాది కమ్మ యువకులు కన్నుమూశారు. పరాయి పాలనలో జరుగుతున్న రాక్షస హింస, దౌర్జన్యాలను సహించలేని తెలుగు ప్రజలు తిరుగుబాటుకు సిద్ధం కాసాగారు. ఇద్దరు కమ్మ యోధులు తిరుగుబాటుకు నాయకత్వం వహించారు. వారే ప్రతాపరుద్రుని సేనానులైన ముసునూరి ప్రోలయ నాయకుడు, ముసునూరి కాపయ నాయకుడు. వీరు తిరుగుబాటు జండా ఎగరవేసి, నాయకరాజులను ఏకతాటిపైకి తీసుకువచ్చి, వరంగల్‌కు ఢిల్లీ సుల్తానుల పాలన నుంచి విముక్తి కలిగించారు. అలా ముసునూరి నాయకులు 50 ఏళ్లపాటు పాలించారు.

విజయనగరరాజుల పాలనా కాలం

కాపయనాయకుని నిర్యాణం తరువాత చాలా మంది కమ్మవారు విజయనగరసామ్రాజ్యానికి వలస వెళ్లారు. శ్రీకృష్ణదేవరాయని కాలంలో ఆయన రాజధాని విజయనగరంలో 37 గోత్రాల కమ్మవారు ఉన్నారు. కమ్మనాయకులు ఆయన సైన్యంలో కీలకభాగమైనారు. వారు తమిళనాడులో పెక్కు ప్రాంతాలలో రాజప్రతినిధులుగా నియమించబడ్డారు. భారతదేశంలో పెద్ద హిందూ రాజ్యాన్ని కాపాడటంలో విశిష్ట పాత్రను పోషించారు.

విజయనగర సామ్రాజ్యపు సేనాపతి, పెమ్మసాని తిమ్మనాయుడు 1422లో గుల్బర్గా రాజ్యంపై పోరాడి దానిని ఓడించారు. అందుకు కృతజ్ఞతగా రెండవ దేవరాయులు ఆ సేనాపతిని గండికోటకు (కడప) పాలకునిగా నియమించారు. తిమ్మనాయుడు రాయలసీమ ప్రాంతంలో చాలా దేవాలయాలను నిర్మించారు. చెరువులను తవ్వించారు. గండికోట కమ్మవారు ముస్లింల దండయాత్రలను ఎదుర్కొని చాలాకాలం తెలుగు నేలను కాపాడారు. పెమ్మసాని రామలింగనాయుడు శ్రీకృష్ణదేవరాయుని ప్రియతమ, ముఖ్య సేనాని. రాయచూర్ యుద్ధంలో విజయం చేకూర్చాడు. అయినా వేలాదిమంది కమ్మ సైనికులు అసువులు బాసారు. రామలింగనాయని ధైర్యసాహసాలను కవులు కథలరూపంలో రాశారు, గాయకులు గానం చేసేవారు. పోర్చుగీసు చారిత్రక కారులు ఈయన వీరోచిత గాథలను ఉటంకించారు.

విజయనగర సామ్రాజ్యంలో తమ వీరత్వాన్ని ప్రకటించిన మరొకరు రావెళ్ల నాయకులు. ఈ తెగకు చెందిన అనేకమంది నాయకులు తమ ప్రాణాలను పణంగా పెట్టి తెలుగు దేశాన్ని కాపాడారు.

విజయనగర సామ్రాజ్యంలో తమిళనాడులోని దక్షిణ, ఉత్తర ప్రాంతాలలో చిన్న రాజ్యాలుగా, నాయకర్/ నైకర్/నాయుడు పేర్లతో, కమ్మవారు చాలా ప్రాంతాలను చాలా కాలం పాలించారు.

గోల్కొండ కాలం:

1565లో తళ్లికోట యుద్ధం తరువాత విజయనగర సామ్రాజ్యం చాలా క్లిష్టమైన పరిస్థితులను ఎదుర్కొన్నది.

పెమ్మసాని, రావెళ్ల, సాయపనేని నాయకులు వీరోచితంగా పోరాడి మహమ్మదీయులను రాకుండా చేయటానికి ఆరవీటి రాజులకు అండగా నిలబడి సహాయం చేశారు. తెలుగు గడ్డమీద మహమ్మదీయులు తమ పాలనను స్థిరపరచుకోవటానికి మరో 90 సం॥రాలు పట్టింది. 1652లో గండికోట పతనంతో కమ్మనాయకులు పెద్దసంఖ్యలో తమిళనాడుకు వలస వెళ్లారు. గోల్కొండ పాలనలో సాయపనేని నాయకులు (1626-1802) దూపాడు ప్రాంతాన్ని సామంతులుగా పాలించారు. గంగప్ప నాయుడు, వెంకటాద్రి నాయుడు, రంగప్ప నాయుడు వీరిలో ముఖ్యమైన వారు. 1579లో ఇబ్రహీం కుతుబ్ షా కొండవీడు రాజ్యాన్ని జయించాడు. షాగారి మరాఠా సేనాపతి రాయారావు 497 గ్రామాలలో దేశముఖ్‌లను, చౌదరీలను నియమించారు. చౌదరీలలో ప్రముఖులు దాసరి, నల్లమోతు, కొసరాజు, పరుచూరి, రావెళ్ల, వాసిరెడ్డి వారు. ఈ కాలంలో కోస్తా జిల్లాలలో కమ్మవారు చౌదరి అను బిరుదును చివర చేర్చుకోవటం మొదలయింది.

నందిగామ పరగణాను 1550-1581 వరకు వాసిరెడ్డి సదాశివనాయుడు పాలించాడు. అతనికి ఇబ్రహీం కుతుబ్‌షా ఈ పరగణాను ఇచ్చాడు. చినపద్మనాభ నాయుడు అబుల్ హసన్ తానీషా నుండి 500 గ్రామాలను 1685లో పొందాడు. ఆయన చింతపల్లిలో కోటను నిర్మించుకొని 1710 వరకు పాలించాడు. ఆయన వారసులు 1760 వరకు పాలించారు. ఆ కాలంలో ఫ్రెంచి, బ్రిటీష్ వారు ఆంధ్రదేశంపై పట్టు సాధించటానికి ప్రయత్నాలు తీవ్రంగా చేస్తున్నారు. చింతపల్లిని 1763 నుంచి జగ్గయ్య పాలిస్తున్నాడు. 1771లో గొల్కొండ నవాబ్ సోదరుడు ఆయన ఒసాలత్‌జంగ్ పంపిన ఫ్రెంచ్ సైన్యం చేతిలో ప్రాణాలు పోగొట్టుకున్నాడు.

జగ్గయ్య సతి అచ్చమాంబ సహగమనం చేసింది. జగ్గయ్య కుమారుడు వాసిరెడ్డి వెంకటాద్రి నాయుడు చింతపల్లిని 1777లో వశపరచుకున్నాడు. దాతగా, ఆదర్శ పరిపాలకునిగా పేరు ప్రతిష్టలు గడించారు. గోల్కొండ నవాబుల ద్వారా బ్రిటిష్ వారు 1788 నాటికి ఆంధ్రదేశాన్ని వశపరచుకున్నారు. ఆ కాలంలోపేరుపొందిన మరొక కమ్మ పాలనా ప్రాంతం.

మన్నె సుల్తాన్ బహద్దర్
శ్రీ రాజావాసిరెడ్డి వేంకటాద్రి నాయుడు

రాజా వేంకటాద్రి నాయుడు నిర్మించిన
875 అడుగుల ఎత్తుగల మంగళగిరి గాలిగోపురం

బ్రిటీష్

18వ శతాబ్దం ఆఖరుకు బ్రిటీష్‌వారి ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీ పాలనను ఆంధ్రదేశంలో స్థిరపరచుకున్నది. దేశ్‌ముఖ్‌లు, జమీదారుల సైన్యాధికారాలు రద్దు చేయబడ్డాయి. కేవలం శిస్తు వసూలు హక్కు మాత్రమే మిగిలించబడింది. ఇలా మిగిలిన కమ్మ జమీందారులు ముక్త్యాల, చింతపల్లి (అమరావతి) చల్లపల్లి, దేవరకోట, కపిలేశ్వరపురం, మున్నగునవి. ఈ పరిపాలకులు ఆధునిక విద్యావసతులను ప్రోత్సహించారు. పలు పాఠశాలలు, గ్రంథాలయాలను నెలకొల్పారు.

ఆధునిక చరిత్ర

రాజ్యాలన్నీ కనుమరుగైపోయాక సైనిక వారసత్వ సంపదగా తమకు లభించిన భూమాతను నమ్ముకొని, చెమటోడ్చి, కష్టించి ఆంధ్రప్రదేశ్, తమిళనాడులలో వ్యవసాయం కొనసాగించారు. కలుపు మొక్కలతో, బీడు భూములతో సాగు చేశారు. రాళ్లలో రత్నాలు పండించారు. బ్రిటీషు వారు కమ్మవారి ప్రతిభా పాటవాలను గ్రహించి వీరిని గ్రామాధికారులుగా, చౌదరీలుగా పన్నుల వసూలుకు నియమించారు.

గోదావరి, కృష్ణా నదీ జలాలకు ఆనకట్టలు కట్టించి, నీటి పారుదలకు కాలువలు తవ్వించి సర్.ఆర్థర్ కాటన్ మహాశయుడు బంజరు భూములను మాగాణులుగా మార్చటానికి అవకాశం చూపాడు. ఆ అవకాశాన్ని కమ్మవారు సద్వినియోగం చేసుకున్నారు. వారికి గల శ్రమజీవన శైలికి నీటి లభ్యత వరంగా మారింది. ధాన్యపు రాశులు, పురులు పెరిగాయి. వారి జేబులకు డబ్బు రావటం మొదలయింది. వారు తమ కొత్తగా అందిన సంపదను సద్వినియోగం చేసుకున్నారు. పాఠశాలలు, గ్రంథాలయాలకు, అక్షరాస్యతకు వెచ్చించారు. తమ పిల్లలకు ఆధునిక ఆంగ్ల విద్యాబోధనను కష్టనష్టాలకోర్చి కొనసాగించారు. బ్రాహ్మణేతర కులాలలో పిల్లల చదువుకు అంత ప్రాముఖ్యత ఇచ్చినవారు కమ్మవారే. ఒక్క గుంటూరు జిల్లాలోనే 10 ఏళ్ళలో 130 ఉన్నత పాఠశాలలు, వాటికి అనుబంధంగా కొన్ని వసతి గృహాలు కొత్తగా స్థాపించబడ్డాయి. చల్లపల్లి, కపిలేశ్వరపురం జమీందారులు చాలా పాఠశాలలను, గ్రంథాలయాలను నెలకొల్పారు. కాలక్రమంలో సంపాదన పెరగటం, వాణిజ్య, వ్యాపారాలలో, వ్యవసాయ సంబంధ, ఇతర పరిశ్రమలలో ప్రవేశించటం, శాస్త్ర సాంకేతిక రంగాలలో వస్తున్న మార్పులకు అనుగుణంగా తాము మారుతూ దేశంలో ఎక్కడ భూమి సాగుకు ఉందంటే అక్కడికి వెళ్లి దుక్కిదున్నే వాడిగా కమ్మరైతు నిజామాబాద్, రాయచూర్, బళ్లారి, రాయపూర్ (చత్తీస్‌ఘడ్) సంబల్‌పూర్(ఒడిషా) కర్ణాటక, తమిళనాడు, మధ్యప్రదేశ్, మహారాష్ట్ర, వంటి సుదూర ప్రాంతాలకు వెళ్ళి వ్యవసాయపతాకాన్ని ఎగర వేస్తున్నాడు. పాడు బడిన భూములు కొని వ్యవసాయం చేసి చూపుతున్నారు. సినిమాలు, విద్యారంగం, కొత్త పరిశ్రమలలో ముందుకు పోతున్నారు.

విజయనగర సామ్రాజ్యానికి వలస వచ్చిన కమ్మవీరుల వారసులు కూడా నల్లరేగడి నేలల సారమెరిగి సాగు కొనసాగించారు. తరువాత పలు ప్రాంతాలలో, ముఖ్యంగా కోయంబత్తూరులో, పరిశ్రమలపైకి దృష్టి మరల్చారు. గత 50 సంవత్సరాలలో కమ్మవారి చొరవ ముఖ్యంగా ఆంధ్రప్రదేశ్, తమిళనాడు పైన, మొత్తం మీద దేశం అంతటా, సామాజిక ఆర్థిక, రాజకీయ జీవితాలపై ప్రభావం చూపుతుంది. ఆ ప్రభావం ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో అత్యధికంగా కనిపిస్తుంది.

కమ్మవారి విద్యాగంధం విస్తరించింది. విజ్ఞానం పరిధిని అధిగమించింది. సాంకేతిక నిపుణులుగా నిగ్గు తేలారు. అమెరికా, కెనడా, ఆస్ట్రేలియా, న్యూజిలాండ్ వగైరా దేశాలలో ఉద్యోగాలు పొందుతున్నారు. మేథో వలస కొనసాగుతుంది. కమ్మవారు విశ్వ పౌరులవుతున్నారు.

విస్తరణ: ప్రస్తుతం ఆంధ్రప్రదేశ్ మొత్తంలో కమ్మవారిలో అధికులు ఖమ్మం, ప్రకాశం, గుంటూరు, కృష్ణా,పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలలో ఎక్కువగా, చిత్తూరు, హైదరాబాదు, రంగారెడ్డి, అనంతపురం, తూర్పుగోదావరి, నిజామాబాద్, కడప, కర్నూలు, నెల్లూరు, విశాఖపట్టణం జిల్లాలో కొంతవరకు విస్తరించి ఉన్నారు. కర్ణాటకలో బళ్లారి, బెంగళూరు జిల్లాలలో, తమిళనాడులో చెన్నై, కోయంబత్తూరు, తిరునెల్వేలి, టుటికోరిన్, కోవిల్ పట్టి,మధురై,విరుద్ నగర్, తెని, కరూర్, దిండిగల్, ఉత్తర ఆర్కాట్, దక్షిణ ఆర్కాట్ జిల్లాలలో ఉన్నారు.

రాజకీయాలు: కమ్మవారు రాజకీయాలలోక్రియాశీలక పాత్రను, ముఖ్యంగా కోస్తా ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో, తమిళనాడు, కర్ణాటకలలో కొన్ని ప్రాంతాలలో పోషిస్తున్నారు. 20వ శతాబ్దంలో యన్.జి.రంగా వంటి ప్రగతిశీల నాయకులు, కొత్త రఘురామయ్య, గొట్టిపాటి బ్రహ్మయ్య, మోటూరు హనుమంతరావు, కల్లూరి చంద్రమౌళి వంటి వారు స్వాతంత్ర పోరాటంలో ప్రముఖ పాత్ర పోషించి త్యాగాలు చేశారు. పలువురు కమ్మవారు వామపక్ష భావజాలం చేత ప్రభావితులై కమ్యూనిస్టు పార్టీలో చేరారు. 1960లలో వారొక బలమైన శక్తిగా ఎదిగారు. చాలమంది ఐశ్వర్య వంతులైన కమ్మవారు తమ భూములను ఇష్టపూర్వకంగా దానం చేసి పేదలకు భూపంపిణీ చేయటానికి నడుము బిగించారు. ఇందువల్ల పలువురు భూమిలేని నిరుపేదలు మధ్యరకం రైతులుగా మారగలిగారు. అంతేకాక ఏ ఒక్క కులానికో కాకుండా అందరి ఆర్థిక ప్రగతికి దారి తీశారు. ఆనాటి పెద్దల త్యాగాలతో నాటిన బీజాలు ఈనాడు ఫలితాలను ఇస్తున్నాయి.

కమ్మ మహాజన సేవా సంఘం

యన్.జీ.వో కాలనీ, నరసరావుపేట

ఫోను : 08647-220456

ఈ సంస్థ 1971లో ఏర్పడినది. 2005 సం॥రంలో 333మంది శాశ్వత సభ్యులతో రిజిష్టర్ చేశారు. మారుతున్న పరిస్థితులలో వివిధ కోర్సులలో విద్యాభ్యాసం చేస్తున్న బాలికల సంఖ్య పెరుగుతున్నది. నరసరావుపేటలో గ్రామీణ ప్రాంతాలవారు వసతిలేక ఇబ్బందులకు గురి అగుచున్నారు. అటువంటి బాలికలకు వసతి గృహాన్ని నిర్మించారు. ప్రస్తుతం 569 మంది శాశ్వత సభ్యులు ఉన్నారు. 52సెంట్ల విస్తీర్ణంలో 8వేల అడుగుల నేల అంతస్తు, 4వేల అడుగుల 2వ అంతస్తు నిర్మించారు. మొదటి సం॥ 55మంది, 2వ సం॥ 99మంది, 3వ సం॥ 150 మంది, 4వ సం॥ 180మంది, 5వ సం॥ 203మంది, 6వ సం॥ 227మంది, 7వ సం॥ 251మంది విద్యార్థులకు వసతి కల్పించబడినది. పేద విద్యార్థినులకు దాతలు విరాళాలు అందిస్తున్నారు.

నాగోతు శౌరయ్యగారు అధ్యక్షులుగా, డా॥ ఓగూరి కోటయ్యగారు ఉపాధ్యక్షులుగా, గరికపాటి వెంకటేశ్వరరావు కార్యదర్శిగా, వాసిరెడ్డి రవీంద్ర బాబుగారు సంయుక్త కార్యదర్శిగా, బొలినేని రామకృష్ణగారు కోశాధికారిగా పాలకవర్గం పనిచేస్తున్నది. దాతలు నిరంతర ప్రోత్సాహం వల్ల సంస్థ ముందుకు సాగుతున్నది.

ఆచార్య ఎన్.జి.రంగాగారు

కల్లూరి చంద్రమౌళిగారు

కొత్త రఘురామయ్యగారు

ఆలోచనగానే మిగిలిపోయిన ఆలోచన కంటే ఆచరణలో పెట్టినది మేలైనది.

భారత ప్రభుత్వం ఆయా రంగాలలో విశిష్ట కృషి చేసిన మహనీయులను గుర్తిస్తూ వారిపై తపాలా బిళ్ళలను విడుదల చేస్తుంటారు. అటువంటి గౌరవాన్ని పొందిన ప్రముఖులు

త్రిపురనేని రామస్వామి చౌదరి

ఎన్.టి. రామారావు

ఆచార్య రంగా

త్రిపురనేని గోపీచంద్

ఎల్.వి. ప్రసాద్

కోటప్పకొండ కాకతీయ సేవాసమితి

ఆంధ్రదేశమున అపారమైన మహిమతో జ్ఞాననిధి అయిన పరమశివుడు కోటప్పకొండపై దక్షిణామూర్తిగా వెలసియున్నాడు. ఈ స్వామి భక్తుల మానసిక బాధలను తొలగించు మహిమ కలవాడు. శ్రావణ, కార్తీక మాసములలో ఈ స్వామిని పూజించిన జ్ఞానసంపద కలుగుట నిశ్చయము. అంతటి మహిమగల పుణ్యక్షేత్రం కనుకనే రోజురోజుకు కోటప్పకొండపై యాత్రికుల రద్దీ ఎక్కువగు చున్నది. అందుకే డా॥ కోడెల శివప్రసాదరావు గారు "కోటప్పకొండ" పుణ్యక్షేత్రాన్ని సకల సదుపాయాలతో పర్యాటక కేంద్రంగా, ప్రభుత్వ, ప్రభుత్వేతరుల సహాయ సహకారాలతో అలనాటి ముఖ్యమంత్రి 'తెలుగువల్లభుడు' నందమూరి తారకరామారావుగారు, గత ముఖ్యమంత్రి నారా చంద్రబాబునాయుడు గార్ల సహకారంతో సర్వాంగ సుందరంగా తీర్చిదిద్దినారు.

సుదూర ప్రాంతాలనుండి త్రినేత్రుని సన్నిధికి చేరే లక్షలాది యాత్రికులకు ఉచిత అన్న ప్రసాదం అందించాలని, పర్వదినాలలో ఆధ్యాత్మిక, సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు చేయాలనే లక్ష్యంతో 2002 సం॥న "కోటప్పకొండ కాకతీయ సేవాసమితి"ని ఏర్పాటు చేశారు. ఘాట్‌రోడ్ ప్రవేశ ద్వారానికి అతిచేరువలో 5 ఎకరముల పొలము కొనుగోలు చేసి అందులో 10వేల చ॥ అడుగుల వైశాల్యంలో కళ్యాణమండపం, భోజనశాల, వంటశాలలను కట్టించారు. మహాశివరాత్రి పర్వదినమే గాక ప్రతి సంవత్సరము కార్తీకమాసం, తొలి ఏకాదశి పండుగల సందర్భంగా ఈ పుణ్యక్షేత్రాన్ని దర్శించే భక్తులకు సేవ చేయుచున్నారు. ఈ సంస్థకు తోడుగా వివిధ కార్యక్రమములందు భారతీ ధార్మిక విజ్ఞాన పరిషత్ వంటి వివిధ సంస్థలు అండగా నిలుస్తున్నాయి.

ఎక్కువగా సాగదీస్తే విల్లంబు, సాగదీయకపోతే మనసు పాడైపోతాయి. - బేకన్

మాదల కుటుంబీకుల భూదానం

వ్యాపార దిగ్గజాలు వారన్ బఫే, బిల్‌గేట్స్, నారాయణమూర్తి (ఇన్ఫోసిస్) వంటి వారు తమ సముపార్జనలో గణనీయమైన వాటాను సమాజానికి తిరిగి చెల్లించాలనే నిర్ణయంతో ముందుకు వెళుతున్నారు. ప్రతి మతం సంపాదనలో కొంత భాగం సమాజహితానికి వెచ్చించాలని నిర్దేశిస్తుంది. హిందూమతానికి కూడా దానధర్మాలు కొత్త కావు. బాటసారులకే కాక పశుపక్షులకు కూడా అవసరమైన చెరువులు, బావులు తవ్వించటం, వనాలు పోషించటం, సత్రాలు, దేవాలయాలు, ధర్మశాలలు కట్టించటం వంటి జీవకోటి శ్రేయస్సుకు ప్రయోజనకమైన కార్యకలాపాలు చేపట్టటం హిందువుల రక్తంలో ఒక భాగం, ఆలోచనల్లో అంతర్భాగం. ఇతరులకు మేలు చేయటానికి మించిన పుణ్యం లేదని మనం నమ్ముతాం.

అదే ఆలోచనలో మార్గంగా బహుజనహితం కోరి వివిధ రంగాలకు తమ చేయూతనిచ్చి, మంచి కార్యాలను ప్రోత్సహిస్తున్న సంస్థ జనచైతన్య హౌసింగ్, గుంటూరు కేంద్రంగా, పలు శాఖలతో పరిఢవిల్లుతున్న ఈ సంస్థ అధినేతలు మాదల సోదరులు రత్నగిరిబాబు, సుధాకర్‌లు వారికి మార్గదర్శి, మాతృమూర్తి శ్రీమతి శకుంతలమ్మ గారు. వీరి దానధర్మాలు బహిరంగంగా తెలిసిన వాటికంటే అజ్ఞాతంగా చేసేవి అనేక రెట్లు ఎక్కువ ఉంటాయి. తెలిసిన వాటిలో మచ్చుకు కొన్నిటిని చూద్దాం.

ఆధ్యాత్మికం : కంచి కామకోటి పీఠ ఆచార్యుల ప్రియభక్తులుగా ఆధ్యాత్మిక గ్రంథాలను ప్రచురించి ఉచితంగా పంచుతున్నారు. గుంటూరు సమీపంలోని జనచైతన్య నగర్‌లో సాయి మందిరాన్ని నిర్మించి గత కొన్ని సంవత్సరాలుగా నిరంతర, అఖండ నామపారాయణ చేస్తున్నారు.

వైద్యం : దానాలలో భూదానం విశిష్టమైనదని విశ్వసించి, జాతీయ రహదారి, గుంటూరు - విజయవాడ మార్గం ప్రక్కన 5 ఎకరాల భూమిని కంచి స్వామి వారికి సమర్పించారు. ఆ స్థలంలో స్వామి వారు అత్యాధునిక శంకర కంటి ఆసుపత్రిని నెలకొల్పారు. స్వామి వారి కరుణాకటాక్షాలు, చల్లని చేతులతో చేసిన భూదానం వంటి ప్రధాన కారణాల వల్ల ఈ ఆసుపత్రిలో ప్రతి ఏటా ఇరుగు పొరుగున గల నాలుగైదు జిల్లా వాసులు కొన్ని వేలమందికి ఉచిత శస్త్ర చికిత్సలు జరుగుతున్నాయి, ప్రపంచ స్థాయి వైద్య సేవలు పేదలకు, సామాన్యులకు అందుతున్నాయి.

జన చైతన్య హౌసింగ్ ప్రై. లి.

విద్య : రాష్ట్రంలో విద్యారంగంలో బహుముఖ శాఖలతో విస్తరించబడుతూ, ఉన్నత ప్రమాణాలకు మారుపేరుగా సంస్థలను నిర్వహిస్తున్న నాగార్జున ఎడ్యుకేషనల్ అకాడమి ఈ దశాబ్దంలో నర్సింగ్ కళాశాలను కూడా ప్రారంభించి నిర్వహిస్తుండగా, ఆ సంస్థకు అన్ని హంగులు కల భవన సముదాయ ఆవశ్యకతను గుర్తించిన జనచైతన్య 'మాదల శకుంతలమ్మ నర్సింగ్ కళాశాల'కు గుంటూరు పరిసరాల్లో ఒక ఎకరం భూమిని దానం చేశారు. నర్సింగ్ డిగ్రీ, పి.జి. కోర్సులకు, ప్రాక్టికల్స్ కోసం ఇతర ఆసుపత్రులపై ఆధారపడకుండా, స్వంతంగా అనుబంధ ఆసుపత్రి నిర్మాణానికి తుది మెరుగులు దిద్దుకుంటున్నది.

బాలికల వసతి గృహం : గ్రామీణ బాలికలకు విద్య అందని మానిపండులా ఉన్న సందర్భంలో కమ్మజనసేవాసమితి చేస్తున్న విశేష కృషిని గుర్తించి, ఆ సేవలను మరింతగా విస్తరించటానికి వీలుగా స్వచ్ఛందంగా ముందుకు వచ్చి ఒక ఎకరం భూమిని దానం చేశారు.

ఇవాళ వారు దానం చేసిన స్థలం విలువ చదరపు అంగుళం 20 రూ.లు అని అంచనా వేయవచ్చు. కాని జనచైతన్య దానం వల్ల కలిగే ప్రయోజనాలను డబ్బుతో విలువకట్టలేము. వారు దానం చేసిన భూముల వల్ల వందల మంది గ్రామీణ బాలికలు లబ్దిదారులవుతారు. నిస్వార్థ హృదయంతో జనచైతన్య అధినేతలు శ్రీమతి శకుంతలమ్మ, వారి కుమారులు సుధాకర్, రత్నగిరి బాబు గారలు చేసిన ఉదారదానాలు వారి తరువాతి తరాల వారు కూడా గర్వించదగినవి. వారికి హృదయపూర్వక ధన్యవాదములు తెలుపుకుంటూ, మాదల కుటుంబానికి సర్వశుభాలు కలగాలని కమ్మజన సేవాసమితి భగవంతుని ప్రార్థిస్తుంది.

మాదల శకుంతలమ్మ

మాదల రత్నగిరిబాబు

మాదల సుధాకర్

మంచినీరు, ఆహారం, ఆవులు, వస్త్రాలు, బంగారం వంటి అన్ని దానాల కంటే విద్యావ్యాప్తికి చేసిన సహాయం ఉత్తమోత్తమమైనది -మనువు

నందమూరి తారక రామారావు - జీవన రేఖలు

ఏ పేరు వింటే పుడమి తల్లి పులకిస్తుందో, ఏ పేరు వింటే తెలుగుజాతి సమున్నతంగా తలెత్తుకుని తిరుగుతుందో ఏ పేరు చెబితే తెలుగువాడి పౌరుష కాంతులు దశ దిశలా వ్యాపిస్తాయో, ఏ పేరు తలచుకుంటే తెలుగింటి ఆడపడుచులు అన్నా అని కలవరిస్తారో, ఆయనే నందమూరి తారక రామారావు.

తెలుగువాడి పూర్వ వైభవ ప్రాభవాలను, తెలుగు జాతి కీర్తి ప్రతిష్ఠలను, ప్రపంచ వ్యాప్తంగా పంచి వెలుగులు నింపిన కారణజన్ముడు, అవతారపురుషుడు నందమూరి తారక రాముడు.

ఆయన కృష్ణా జిల్లాలోని నిమ్మకూరు గ్రామంలో 28 మే, ... న జన్మించారు. నిమ్మకూరులో 5వ తరగతి వరకు చదువుతూ భారత, రామాయణాలను పరిచయం చేసుకున్నాడు. సాహిత్య, సాంస్కృతిక సౌరభాలు శైశవంలోనే గుబాళించాయి. పౌరాణిక సాహిత్యం పట్ల అనురక్తి బీజాలు ఆనాడే నాటుకున్నాయి. ఆకర్షణీయమైన కంఠస్వరంతో బాలరామాయణం వల్లెవేస్తుంటే గ్రామస్తులు నివ్వెరపోయేవారు. ముత్యాల వంటి దస్తూరి, చిత్రకళా ప్రవేశం కూడా పొందారు. చదువుకుంటూనే పొలం పనులకు కూడా వెళ్ళేవారు. ఊరిలో జాతరలలో నాటకాలు వేసి ఆకర్షించేవాడు ఈ స్ఫురద్రూపి. తరువాత విజయవాడ మున్సిపల్ హైస్కూల్‌లో చేరారు. ఇంటర్‌లో కవిసామ్రాట్ విశ్వనాథ సత్యనారాయణ రామారావుకు గురువు. ఆయన రచించిన నాటకంలో కథానాయిక నాగమ్మ వేషం వేసి బహుమతి పొందాడు. అనార్కలిలో సలీంగా నటించి ప్రథమ బహుమతి పొందాడు. ఆ ఉత్సాహంతో నేషనల్ ఆర్ట్ థియేటర్, యంగ్ ఆంధ్రా అసోసియేషన్‌ల ఆధ్వర్యంలో నాటక ప్రదర్శనలు యిచ్చి ఔత్సాహిక కళాకారుడిగా రూపొందాడు. 1942లో శ్రీమతి బసవతారకంతో వివాహం అయింది. నాటకాల ఆసక్తితో ఇంటర్ ఫెయిలయినా ఖాళీగా వుండక చిన్న చిన్న ఉద్యోగాలు చేస్తూ కష్టపడి చదివి ఇంటర్ పాసయ్యారు. గుంటూరు ఏ.సి. కాలేజిలో బి.ఏ.లో చేరారు. అక్కడ కూడా ఆయన నట జీవితం కొనసాగింది. పరిషత్ పోటీలలో పాల్గొన్నాడు. కాలేజీ నాటకంలో వేసిన నలగామరాజు పాత్ర ద్వారా ప్రముఖ దర్శకులు సి. పుల్లయ్య దృష్టికి వచ్చి సినిమాలలో చేరటానికి ఆహ్వానం అందుకున్నాడు. కానీ చదువు ఆపటం ఇష్టంలేని రామారావు బి.ఏ. పూర్తి చేశారు.

సబ్ రిజిస్ట్రార్ ఉద్యోగిగా గుంటూరులో ప్రవేశించారు. బి.ఏ. సుబ్బారావు తాను తీస్తున్న పల్లెటూరి పిల్ల సినిమాలో కథానాయకునిగా రామారావును ఆహ్వానించారు. ఉద్యోగాన్ని వదలి మద్రాసు వెళ్ళారు.

ఎన్.టి.ఆర్. సినిమా చరిత్ర ఒక శకం వంటిది. అది నాలుగున్నర దశాబ్దాలు కొనసాగింది. 1949లో మనదేశంతో ప్రారంభమైంది. మధ్యలో కొంత కాలం రాజకీయ విరామం. మరల 1993లో తన 70వ యేట మేజర్ చంద్రకాంత్‌తో ముగిసింది. ఇందులో కేవలం సినీ జీవితం 33 సంవత్సరాలు. ఆయన ధరించిన ప్రతి పాత్రను మరొకరు చేయలేరన్నంతగా ఉత్తమ స్థాయిలో నటన, భాష, హావ భావాలను కలిపి ప్రేక్షకులను అలరించిన నటరత్న ఆయన.

1982 మార్చి 29న కొత్త పార్టీ ఏర్పాటుకు సారధ్య సంఘం ఏర్పడింది. నాటి బహిరంగ సభలో నందమూరి ఉద్విగ్నంగా మాట్లాడుతూ తెలుగుదేశం పార్టీని స్థాపించుతున్నట్లు ప్రకటించారు. తెలుగు ప్రజలు హర్షధ్వానాలతో ఆమోదించారు. నాటి నుంచి తెలుగుజాతి ఆత్మగౌరవ నినాదం అంబరాన్ని తాకింది. ఒక కొత్త రూపంతో, కొత్త నినాదంతో, కొత్త ఒరవడితో తారకరాముడు మహోత్తుంగతరంగమై లేచారు.

జలపాతాలు తమ దారిని తామే నిర్ణయించుకుంటాయి. అలాగే దృఢ సంకల్పం గల వ్యక్తులు గూడా.

ఆయన ఆశయాలకు జనం జేజేలతో వంత పాడారు. వర్ణ వర్గ వివక్షలకు అతీతమైన మహోద్యమమది. నిజాం కాలేజి గ్రౌండ్స్‌లో లక్షలాది జనంతో చారిత్రాత్మకమైన తొలి తెలుగు మహాసభ విజయవంతమైంది. నాటి ఊరేగింపు హైదరాబాద్ వీధులను దద్దరిల్లజేసింది. తెలుగుజాతికి ఒక గుర్తింపు, గౌరవం తేవటానికి కుళ్ళిపోయిన పాతవ్యవస్థను కూకటివేళ్ళతో పెకలించి నూతన వ్యవస్థను నిర్మించటానికి ఆయన కంకణం కట్టుకున్నారు. జనసముద్రాన్ని చూసి ఆయన ఉత్సాహం ఉరకలు వేసింది. తిరుపతి సభావేదిక నుండి సమరశంఖం పూరించారు. పార్టీ ప్రచార చైత్రయాత్రను ప్రారంభించారు. ఆయనను చూడటానికి ఆబాలగోపాలం గంటలతరబడి ఎదురుచూశారు. త్రికరణశుద్ధిగా ఆయన చేసిన ఉపన్యాసాలు ప్రజానీకపు గుండెలోతులను తాకాయి. కొండలు, కోనలు, వాగులు, వంకలు అన్నింటినీ దాటుతూ 9 నెలలు చారిత్రాత్మక పర్యటన ప్రచార రథంపై చేశారు. 1983 జనవరి 5న తెలుగుదేశం పతాకం నిరాటంకంగా ఎగిరింది. ప్రతి ఓటరు తాను నందమూరికే ఓటు వేస్తున్నాననుకున్నారు. కేవలం 9 నెలల వ్యవధిలో ఒక పార్టీని స్థాపించి గెలిపించటం ప్రపంచ రికార్డు. అశేష ప్రజల సమక్షంలో ముందెన్నడూ లేనివిధంగా, నూతన ఒరవడితో 15 మంది మంత్రులతో బహిరంగంగా లాల్‌బహదూర్ స్టేడియంలో ప్రమాణం చేశాడు.

కిలో 2 రూపాయల బియ్యం పథకం, బడి పిల్లలకు మధ్యాహ్న భోజన పథకం, మనిషికి ప్రాథమిక అవసరాలను అందించటానికి అనేక పరిపాలనా సంస్కరణలను తీసుకువచ్చారు. భూమిశిస్తు రద్దు, పటేల్, పట్వారీ వ్యవస్థ రద్దు, మాండలిక వ్యవస్థ ఏర్పాటు, మహిళలకు ఆస్తిలో సమాన హక్కు వంటి అనేక చారిత్రాత్మక, విప్లవాత్మక పథకాలు ప్రవేశపెట్టారు. జాతీయ స్థాయిలో కాంగ్రెసేతర ప్రభుత్వాలను ఒకతాటిపైకి తీసుకువచ్చి నేషనల్ ఫ్రంట్‌ను ఏర్పాటుచేసి దానికి కన్వీనర్‌గా కొనసాగారు. 1984లో అప్రజాస్వామికంగా ముఖ్యమంత్రి పదవినుండి తొలగించబడినపుడు ఆ ధీరుడు సాగించిన పోరాటం చారిత్రకమైనది. తిరిగి ముఖ్యమంత్రి అయి వెంటనే ప్రభుత్వాన్ని రద్దు చేసి తర్వాత ఎన్నికలలో కాంగ్రెస్ పార్టీకి కనీసం ప్రతిపక్ష హోదాకూడా దక్కకుండా చేసి దేశ రాజకీయాలలో తన విశిష్టతను చాటుకున్నారు. ఆయన జీవిత చరిత్ర భావితరాలకు ఆదర్శం.

–మన్నవ సుబ్బారావు, కార్యదర్శి,
రాష్ట్ర తెలుగుదేశం పార్టీ

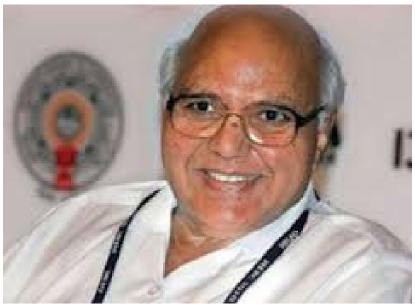

చెరుకూరి రామోజీరావు

స్వయంకృషికి మారుపేరు

పత్రికారంగంలో నూతన ఒరవడిని సృష్టించాడు. ఈనాడు దినపత్రిక, విపుల, చతుర, అన్నదాత, తెలుగు వెలుగు, బాలభారతి మాసపత్రికలు, సితార వారపత్రిక, మార్గదర్శి చిట్‌ఫండ్స్, ప్రియ ఫుడ్స్, ప్రపంచ ప్రఖ్యాత రామోజి ఫిల్మ్ స్టూడియో, ఈ–టీవి వంటి పలు సంస్థలను సమర్థవంతంగా నిర్వహిస్తున్నారు. సినిమా నిర్మాత. పట్టుదలకు మారుపేరు.

కలాలు చాలా ప్రమాదకరమైన ఆయుధాలు. అవి కత్తులు, కొరడాలు, బెత్తాలకంటే లోతుగా కోస్తాయి. జాన్

వేమూరి రాధాకృష్ణ

ప్రధాన సంపాదకులు
ఆంధ్రజ్యోతి దినపత్రిక
వారపత్రిక, నవ్య,
ఏ.బి.యన్. టి.వి. ఛానల్
మేనేజింగ్ డైరెక్టర్

జీవితంలో రిస్క్ తీసుకోవటం అవసరం. భద్రత, సురక్షితం చూసుకుంటే ప్రగతి రాదు. ఆలెక్స్ నోబుల్

నారా చంద్రబాబు నాయుడు రాజకీయ ప్రస్థానం

చిత్తూరు జిల్లా చంద్రగిరికి దగ్గరలో ఖర్జూర నాయుడు, అమ్మణ్ణమ్మ దంపతులకు పెద్దకుమారునిగా నారావారి పల్లెలో పుట్టిన చంద్రబాబు నాయుడు ఉత్తమ నాయకునిగా రూపొందారు.

ప్రతి పనికి ఒక ప్రణాళికాబద్ధమైన ఆలోచన, నిర్దిష్ట కార్యాచరణ, నిరంతర నిఘా, ఫలితం సాధించేవరకు వదలని కృషి ఆయనను వ్యక్తిగత జీవితంలో, రాజకీయ జీవితంలో అగ్రభాగాన నిలబెట్టి సమర్ధుడిగా, శక్తిమంతుడిగా పేరు తెచ్చుకోడానికి దోహదం చేశాయి. కాలినడకన బడికి వెళ్ళి చదివి ముఖ్యమంత్రి స్థాయికి ఎదిగాడు. ఈ క్రమంలో ఎన్నో సంక్షోభాలు, మరెన్నో సంఘర్షణలు ఇలా వచ్చాయి ఆలా పోయాయి.

విద్యార్థి దశలోనే రాజకీయాలతో మమేకమైన శ్రీ నారా ఏనాడు పదవులకోసం వెంపర్లాడలేదు. పదవులే ఆయనను వరించి వచ్చాయి. తన విజయాలను చూసి ఆయన ఎప్పుడూ పొంగిపోలేదు. సంక్షోభం వచ్చినా కుదేలైపోలేదు. చిరునవ్వుతోనే కష్టాలను స్వీకరించి మరింత బలోపేతం అవుతూ ముందుకు సాగారు. ఆయన "అదృష్టాన్ని నేనెప్పుడూ నమ్ముకోలేదు, నా కష్టాన్నే నమ్ముకున్నాను" అంటారు. ఆనాటి రాష్ట్ర రాజకీయ సాగరమధనంలో చంద్రగిరి నుంచి రాష్ట్ర రాజకీయాలలోకి తరలివచ్చిన యువ నాయకుడు నాటి నుండి నేటి వరకు వెనుతిరిగి చూడలేదు.

1978లో మొట్టమొదటి సారిగా శాసనసభలో అడుగుపెట్టిన చంద్రబాబు నాయుడు అప్పటి మంత్రివర్గంలో సినిమాటోగ్రఫి మంత్రిగా పనిచేశారు. ఆ సమయంలోనే నందమూరి తారక రామారావు గారితో పరిచయం ఏర్పడగా, 1981లో వారి అమ్మాయి భువనేశ్వరితో వివాహం జరిగింది. తెలుగుదేశం పార్టీలో చేరిన తరువాత 1984లో ఎన్.టి.ఆర్. ప్రభుత్వాన్ని కేంద్రంలోని కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం అప్రజాస్వామికంగా కూల్చివేసినప్పుడు నాయుడు గారి సారథ్యంలో జరిగిన ప్రజాస్వామ్య పరిరక్షణ ఉద్యమం చారిత్రాత్మకం. మరల నందమూరిని ముఖ్యమంత్రి పదవిలో అధిష్టింప చేయడంలో తాను పోషించిన పాత్ర కీలకం. నాయుడు గారి నాయకత్వ లక్షణాలు, దూరదృష్టి ప్రస్ఫుటమయ్యాక తెలుగుదేశం ప్రధాన కార్యదర్శి పదవి పగ్గాలను చేతబూనారు. పార్టీని ప్రణాళికాబద్ధంగా తీర్చిదిద్ది గ్రామ స్థాయి నుండి రాష్ట్ర స్థాయి వరకు పటిష్టమైన యంత్రాంగాన్ని ఏర్పాటు చేయడంలో చంద్రబాబు ప్రధాన భూమికను పోషించారు.

1989 ఎన్నికలలో చిత్తూరు జిల్లా కుప్పం నియోజకవర్గం నుంచి సాటిలేని ఆధిక్యతతో విజయం పొందారు. ఆ సమయంలో తెలుగుదేశం ప్రతిపక్ష స్థానానికి పరిమితం కావలసివచ్చింది. అయినా శాసనసభలో ప్రజా సమస్యలపై గళమెత్తి గర్జించారు. పలు ప్రజా సమస్యలపై ఉద్యమాలు చేపట్టి జనాన్ని చైతన్యవంతులను చేశారు. 1994లో జరిగిన ఎన్నికలలో తెలుగు బావుటా మళ్ళీ ఎగిరింది. అప్పుడు చంద్రబాబు గారు కీలకమైన రెవిన్యూ మరియు ఆర్థిక శాఖలను నిర్వహించారు. ఆర్థిక విధాన రూపకల్పనలో ఎంతో ముందుచూపుతో వ్యవహరించారని ఆర్థిక నిపుణుల ప్రశంసలు అందుకున్నారు.

కార్యకర్తలను, పార్టీని రక్షించుకోవలసిన పరిస్థితులు 1995లో ఏర్పడ్డాయి. పార్టీ ఆవిర్భావం నుంచి పార్టీనే నమ్ముకున్న పార్టీ శ్రేణుల అభిప్రాయాలను గౌరవించి నాయకత్వ మార్పుతో చంద్రబాబు నాయుడు ముఖ్యమంత్రి అయ్యారు.

రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రిగా ఆయన ఎన్నో విప్లవాత్మక మార్పులకు శ్రీకారం చుట్టారు. తనదైన సొంత బాణీలో రోజుకు 18 గంటలు నిర్విరామంగా కష్టపడ్డాడు. తాను కష్టపడడమే కాక ఇతరులలో

నాయకుడు సమాజంలో సభ్యుడే. వాటికి సుస్పష్ట లక్ష్యం, పట్టుదల, దహించే తపన కలిగిస్తే అవి పదునైన బాణాలవుతాయి

కష్టపడే తత్వాన్ని పెంపొందించారు. ఆయన పాలనాతీరు మంచి ఫలితాను అందించింది. ప్రజా సమస్యల సత్వర పరిష్కారానికి విప్లవాత్మక మార్పులు తెచ్చారు. దేశంలోనే మొట్టమొదటిసారిగా పరిపాలనలో కంప్యూటర్ల వాడకాన్ని, ఇన్‌ఫర్‌మేషన్ టెక్నాలజిని ముఖ్య సాధనాలుగా చేసుకొని ఈ-పాలనకు నాంది పలికారు. సమాచార, సాంకేతిక రంగాలలో దేశంలోనే ఎక్కువ ప్రయోగాలు చేసిన ముఖ్యమంత్రిగా ప్రపంచ దేశాల ప్రశంసలను అందుకొన్నారు. ప్రజల వద్దకు పాలన, జన్మభూమి, డ్వాక్రా, నీటి సంఘాలు, రైతు బజార్లు, విజన్-2020 లాంటి అనేక పథకాలతో పారదర్శకంగా జవాబుదారీతనంతో పాలన సాగించారు.

ఐ.టి.తో పాటు బయో టెక్నాలజీపై కూడా దృష్టి సారించి రాజకీయ నాయకులలో ఇలాంటి శాస్త్రీయ పరిజ్ఞాన తృష్ణ కల వ్యక్తిగా ఖ్యాతిగాంచారు.

కాంగ్రెస్ ప్రజా వ్యతిరేక విధానాలు, రాజకీయ కక్ష సాధింపు చర్యలు, అవినీతి కుంభకోణాలపై ప్రతిపక్ష నేతగా, తెలుగుదేశం పార్టీ అధ్యక్షులుగా తొలిరోజునుంచి రాజీ లేని పోరాటాలు సాగిస్తున్నారు. పార్టీ శ్రేణులను అన్ని స్థాయిలలో సమాయత్తం చేస్తూ, ప్రజలలో చైతన్యం పెంచుతూ గత నాలుగు సంవత్సరాలుగా ఆయన చేస్తున్న ఉద్యమాలు, పోరాటాలు రాష్ట్ర రాజకీయ చరిత్రలో మైలురాళ్ళు.

ఆయన రాజకీయ చాతుర్యానికి, క్రమశిక్షణకు ప్రజాస్వామ్య సూత్రాలపై గౌరవానికి ప్రతిరూపంగా భవిష్యత్ దార్శనికునిగా ముందడుగులు వేస్తున్న నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారికి శుభాకాంక్షలు.

-మన్నవ సుబ్బారావు, కార్యదర్శి,
రాష్ట్ర తెలుగుదేశం పార్టీ

రాయపాటి సాంబశివరావు
11, 12, 14, 15 లోక్‌సభ సభ్యులు
గుంటూరు పార్లమెంటు సభ్యులు

జననం : 7 జూన్ 1943, ఉంగుటూరు

తల్లిదండ్రులు : వెంకట రంగారావు, సీతారామమ్మ

పుగాకు వ్యాపార దిగ్గజం, నూలు, సుగంధ ద్రవ్యాల వ్యాపారం.

పుగాకు బోర్డు ఉపాధ్యక్షులుగా, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థాన పాలకమండలి సభ్యునిగా, భారత సాంకేతిక విద్యా కౌన్సిల్ సభ్యునిగా పనిచేశారు.

నిగర్వి, నిరాడంబరులయిన వీరు ధార్మిక, ఆధ్యాత్మిక, భక్తి కార్యక్రమాలకు విరివిగా విరాళాలు యిచ్చారు.

రాజకీయరంగంలో ప్రజలకు అందుబాటులో ఉండే నాయకునిగా గుర్తింపు పొందారు.

ఆర్థిక స్టాండింగ్ కమిటీ

అంచనాల కమిటీ

ఎథిక్స్ కమిటీ

హౌస్ కమిటీ

రహదారులు, రవాణా శాఖ సంప్రదింపుల కమిటీలలో సభ్యులు

రైల్వే శాఖ సంప్రదింపుల కమిటీలో శాశ్వత ప్రత్యేక ఆహ్వానితులు

అనుకూల పరిస్థితులు సమకూరే వరకు నాయకుడు ఆగడు. తానే పరిస్థితులను సానుకూలంగా మలచుకుంటాడు.

డా. కావూరి సాంబశివరావు

ఏలూరు పార్లమెంటు నియోజకవర్గం ప్రతినిధి (పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా)
భారత జాతీయ కాంగ్రెస్
2 అక్టోబరు 1943 న కృష్ణా జిల్లా దోసపాడులో జననం
అర్ధాంగి - శ్రీమతి హేమలత
వరంగల్ ఆర్.ఈ.సి. నుంచి ఇంజనీరింగ్ పట్టభద్రులు
వ్యవసాయదారు, ఇంజనీరు, రాజకీయ నాయకులు, సామాజిక కార్యకర్త
చేపట్టిన పదవులు :

1984 : 8వ లోక్‌సభకు ఎన్నిక
1985 : భారత జాతీయ కాంగ్రెసు కమిటీ జాయింట్ సెక్రటరీ, ఏ.ఐ.సి.సి. సభ్యులు
1985-87 : సబార్డినేట్ లెజిస్లేటివ్ కమిటీ సభ్యులు
1985-89 : ఆర్థిక మంత్రిత్వ శాఖ కన్సల్టేటివ్ కమిటీ సభ్యులు
1987-89 : అంచనాల కమిటీ సభ్యులు
1989 : రెండవ సారి లోక్‌సభ సభ్యునిగా ఎన్నిక
1989-90 : హౌస్ కమిటీ సభ్యులు
1989-94 : ఆం.ప్ర. కాంగ్రెస్ కమిటీ జనరల్ సెక్రటరీ
1990-91 : ఆర్థిక మంత్రిత్వ శాఖ కన్సల్టేటివ్ కమిటీ సభ్యులు
1998 : ఏ.పి.సి.సి. ఉపాధ్యక్షులు
1998 : మూడవసారి 12వ లోక్‌సభ సభ్యులు
1998-99 : ఆర్థిక మంత్రిత్వ శాఖ కమిటీ సభ్యులు, ఉపరితల రవాణా కమిటీ సభ్యులు
2004 : నాలుగవ సారి 14వ లోక్‌సభకు సభ్యునిగా ఎన్నిక
2004-07 : అంచనాల కమిటీ సభ్యులు
2004-09 : ఆర్థిక మంత్రిత్వ శాఖ సలహా కమిటీ సభ్యులు, పెట్రోలియం, సహజవాయు మంత్రిత్వశాఖ సలహా మండలి సభ్యులు, విద్యుత్ మంత్రిత్వ శాఖల కమిటీ సభ్యులు
2006-07 : రూల్ కమిటీ సభ్యులు
2007-09 : పబ్లిక్ అకౌంట్స్ కమిటీ సభ్యులు
2009 : 5వ సారి లోక్‌సభ సభ్యునిగా ఎంపిక, ఎనర్జీ, పబ్లిక్ అకౌంట్స్, ఎనర్జీ మంత్రిత్వ శాఖ సలహా కమిటీలలో సభ్యులు
2010 : ఆం.ప్ర. కో ఆర్డినేషన్ కమిటీ సభ్యులు
2011 : రాజ్యాంగం, పార్లమెంటరీ అధ్యయనాల సంస్థకు సీనియర్ ఉపాధ్యక్షులు
2013 : ఏ.ఐ.సి.సి. కాంగ్రెస్ వర్కింగ్ కమిటీ శాశ్వత ఆహ్వానితులు
జూన్ 2013 నుండి జౌళి శాఖకు కేంద్ర కేబినెట్ మంత్రి

సామాజిక, సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు

పేదల సంక్షేమం, గ్రామాలలో తాగునీటి సమస్య పరిష్కారానికి బోరుబావుల తవ్వకం, గ్రామాలలో, మురికివాడలలో సాముదాయక భవనాల నిర్మాణం. ఆంధ్ర మహిళా సభకు హృదయ వ్యాధుల చికిత్సకు భవనాన్ని నిర్మించి ఇచ్చారు. ఛారిటబుల్ సంస్థలను నిర్వహిస్తూ గ్రామీణ పేదలకు మెరుగైన విద్యా సౌకర్యాలను, నిరుద్యోగ యువతకు నైపుణ్యాల పెంపునకు కృషి చేస్తున్నారు.

కలలను నిజం చేయగల దూరదృష్టి, అంకితభావం కలవాడే నాయకుడు.

ఆసక్తులు, అభిలాషలు

గ్రంథ పఠనం, సామాజిక సేవ

సందర్శించిన దేశాలు

1987 లో భారతీయ ప్రతినిధి బృందం ఐక్యరాజ్య సమితి పర్యటన. సోవియట్ యూనియన్ మిత్రమండలితో 1987లో చైనాకు ఏ.ఐ.సి.సి. ప్రతినిధుల బృంద సభ్యునిగా 1991లో, చైనాకు బృంద నాయకునిగా, 2006లో, 2008లో భారత పార్లమెంటేరియన్‌గా వరల్డ్ బ్యాంక్ సదస్సుకు ప్రతినిధిగా ప్యారిస్, 2005లో జనాభా - అభివృద్ధి అంశంపై జరిగిన సదస్సుకు, 2006లో వియత్నాం, 2007లో ఇండో కొరియన్ మిత్రమండలి, 2007లో దక్షిణ ఆఫ్రికాను, శ్రీలంక, నైజీరియా (2007), ఇండో-ఇరాన్ పార్లమెంటరీ మిత్రత్వ బృందం, ఇండియా - ఇరాక్ మిత్రత్వ బృందం, అర్జెంటీనా, అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాలు, మున్నగు నలభై విదేశాలలో విస్తృతంగా పర్యటించారు.

కావూరి ఛారిటబుల్ ట్రస్ట్, గుడివాడకు ఛైర్మన్

ప్రోగ్రెసివ్ ఎడ్యుకేషనల్ ట్రస్ట్, హైదరాబాద్

వృద్ధుల వసతి గృహం, హైదరాబాద్

పలు ఉద్యోగ సంఘాలకు, ట్రేడ్ యూనియన్లకు అధ్యక్షునిగా, ప్యాట్రన్‌గా ఉన్నారు. ఆంధ్రాబ్యాంకు డైరెక్టరుగా 1982 నుంచి 1984 వరకు ఉన్నారు.

న్యూఢిల్లీలోని ప్లానింగ్, ఆర్కిటెక్చర్ సంస్థకు, హైదరాబాద్ కేంద్రీయ విశ్వవిద్యాలయానికి, పొగాకు బోర్డుకు, హైదరాబాద్-సాలార్జంగ్ మ్యూజియంకు, దక్షిణ మధ్య రైల్వే జోనులకు, జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ విశ్వవిద్యాలయానికి, అఖిల భారత సాంకేతిక విద్యా కౌన్సిల్‌కు, వివిధ హోదాలలో సేవలు అందించారు. శాస్త్ర, సాంకేతిక, మేనేజిమెంట్, పరిశోధనా రంగాలలో సంస్థలను నెలకొల్పారు. భారీ నీటి పారుదల, విద్యుత్ ప్రాజెక్టులను, పట్టణాలలో బహుళ అంతస్తుల భవనాలను నిర్మింపజేశారు. *

హాస్టలు ఒక గది దాతలు.. డా॥ అంబటి శ్రీమన్నారాయణ, శ్రీమతి రమాదేవి, కాలిఫోర్నియా

కేంద్రమంత్రి గౌ॥ దగ్గుబాటి పురందేశ్వరి

22 ఏప్రిల్ 1959న నందమూరి తారక రామారావు, శ్రీమతి బసవతారకం గారి బిడ్డగా జన్మించింది. ఇంగ్లీషు, తమిళం, తెలుగు, హిందీ, ఫ్రెంచి భాషలలో అనర్గళ ప్రావీణ్యం కలిగిన ఈ చిన్నమ్మ కూచిపూడి నృత్యంలోనూ కీర్తి ప్రతిష్టలను ఆర్జించింది. జాతిరాళ్ళ నాణ్యతను పరిశీలించగల నైపుణ్యం కూడా పొందింది.

దగ్గుబాటి వెంకటేశ్వరరావు గారి సతీమణి అయి 14వ లోక్‌సభకు బాపట్లనుంచి ఎన్నికై మానవ వనరుల శాఖకు సహాయమంత్రి అయింది. 15వ లోక్‌సభకు విశాఖపట్నం నుంచి ఎన్నికై వాణిజ్యం, పరిశ్రమల శాఖ సహాయమంత్రి అయింది.

పార్లమెంటు వేదికగా తన బహుముఖ ప్రజ్ఞా పాటవాలను ప్రదర్శించింది. పలురకాల సమస్యలపై గళమెత్తి పలికింది. ముఖ్యంగా గృహహింస, హిందూ వారసత్వ బిల్లు వంటి వాటిపై చర్చించింది.

2004-05 సం॥రంలో ఆమె ఉత్తమ పార్లమెంటేరియన్‌గా ఎన్నికైంది. అమెరికా అధ్యక్షుని భార్య లారా బుష్ ఆహ్వానం మేరకు అక్కడకు వెళ్ళి ప్రపంచ అక్షరాస్యతపై ప్రసంగించి ప్రశంసలను అందుకొన్నది. ఈ విశిష్ఠ నేతను శ్రీ పద్మావతి మహిళా విశ్వవిద్యాలయం గౌరవ డాక్టరేట్‌తో సత్కరించింది. భారత ఖ్యాతిని చాటిన ఈమెను పార్టీలకు అతీతంగా అందరూ అభినందిస్తున్నారు.

ఒక పనిని చేయటం సాధ్యం కాదని చెప్పేవాళ్ళు మన చుట్టూ చాలామంది ఉంటారు. కాని చరిత్ర అంతా వెదకి చూస్తే ప్రయత్నించి చేయవచ్చు అన్నవాళ్ళనుంచే ప్రగతి అంతా సంభవం అయింది.

ముప్పవరపు వెంకయ్య నాయుడు
జీవన రేఖలు

ముప్పవరపు వెంకయ్య నాయుడు 1949లో నెల్లూరు జిల్లాలో చవటపాలెం గ్రామంలోని వ్యవసాయ కుటుంబంలో జన్మించారు. తల్లిదండ్రులు రంగయ్య, రమణమ్మ గారలు. నెల్లూరులో పట్టభద్రులై, ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయంలో న్యాయశాస్త్రం చదివారు. అర్ధాంగి శ్రీమతి ఉష, విద్యాభ్యాస కాలం నుండి సామాన్య మానవుని సంక్షేమం పట్ల ఆసక్తి చూపేవారు. ముఖ్యంగా రైతుల, పేదల, అట్టడుగు వర్గాల శ్రేయస్సును కోరుకునేవారు. దీనివల్ల రాజకీయాలలో, సామాజిక సేవా కార్యక్రమాలలో పిన్న వయసు నుండి చురుకైన పాత్ర పోషించాడు. ఎమర్జన్సీని వ్యతిరేకించాడు. నీతి నియమాలతో కూడిన రాజకీయాలకు పెద్దపీట వేశాడు. తన 30 సంవత్సరాల రాజకీయ జీవితంలో పలు కీలక పదవులు నిర్వహించి ఆ పదవులకే వన్నె తెచ్చాడు. సమస్యలను పరిష్కరించటానికి తన గళమెత్తి గర్జించాడు.

1973-74 ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం విద్యార్థి సంఘ అధ్యక్షుడు

1974 ఆంధ్రప్రదేశ్ జనతాపార్టీ యువజన విభాగ అధ్యక్షులు

1978-83 - 1983-85 ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ్యులు

1980-83 బి.జె.పి. అఖిల భారత యువజన విభాగ ఉపాధ్యక్షులు

1980-85 ఆంధ్రప్రదేశ్ బి.జె.పి. శాసనసభాపక్ష నాయకుడు

1985-88 ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర బి.జె.పి. జనరల్ సెక్రటరీ

1988-93 ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర బి.జె.పి. అధ్యక్షులు

1993 - సెప్టెంబర్, 2000 అఖిల భారత బి.జె.పి. జనరల్ కార్యదర్శి

బి.జె.పి. పార్లమెంటరీ బోర్డు కార్యదర్శి

బి.జె.పి. కేంద్రీయ ఎన్నికల కమిటీ కార్యదర్శి

బి.జె.పి. అధికార ప్రతినిధి

1998 ఏప్రిల్‌లో రాజ్యసభకు ఎన్నిక

భా.జ.ప.

1998-99 హోమ్ అఫైర్స్ కమిటీ, వ్యవసాయ మంత్రిత్వ శాఖ కమిటీలలో సభ్యులు

1999 డిసెంబరు నుండి ఆర్థిక మంత్రిత్వ శాఖ కమిటీ సభ్యులు

2000 జనవరి నుండి గ్రామీణాభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ కమిటీ సభ్యులు

30 సెప్టెంబరు, 2000 నుండి జూలై 2002 వరకు గ్రామీణశాఖ కేంద్రమంత్రి

ఇంకా ఆర్థి వ్యవహారాల కేబినెట్ కమిటీ, ఆర్థిక సంస్కరణలు కమిటీలో సభ్యుడు

2002 జూలై నుండి అక్టోబరు 2004 వరకు భారతీయ జనతా పార్టీ అధ్యక్షుడు

2005 ఏప్రిల్ నుండి భారతీయ జనతా పార్టీ ఉపాధ్యక్షుడుగా పదవులు నిర్వహించారు

విద్యార్థి నాయకునిగా, రాజకీయ వేత్తగా ప్రముఖ వక్తగా, రైతుల సంక్షేమానికి, గ్రామీణ సమస్యలపైన వెనుకబడిన ప్రాంతాల అభివృద్ధికి పోరాడిన యోధుడు వెంకయ్య నాయుడు గారు. అవినీతి, అణచివేతలకు వ్యతిరేకంగా ఎదురొడ్డి పోరాడిన నాయకుడు ఆయన. ఎమర్జన్సీ రోజులలో పౌరుల స్వాతంత్ర్యం, ప్రాథమిక హక్కుల పరిరక్షణ కోసం పోరాడి, చాలా నెలలు కఠిన కారాగారవాసం భరించాడు.

విస్తృతంగా చదివే అలవాటుగల ఆయన జాతీయ, ప్రాంతీయ ప్రజా, రాజకీయ సమస్యలపై పలు ఆసక్తికరమైన వ్యాసాలను రాశారు. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ బి.జె.పి. అధ్యక్షునిగా తిరిగి గ్రామాలకు వెళదాం అనే నినాదంతో పార్టీని గ్రామస్థాయి నుంచి పటిష్టపరచడానికి ప్రయత్నించారు. ఆ దిశగా మారుమూల గ్రామాలను, ప్రగతికి నోచుకోని పల్లెపట్టులలో విస్తృతంగా పర్యటించారు.

*

చాలామందికి ఏమి చేయాలో తెలుసు. కాని చాలా కొద్దిమంది తమకు తెలిసిన దానిని ఆచరణలో పెడతారు.

పరిస్థితులు ఎంత ప్రతికూలంగా ఉన్నా, ఉన్నాయనిపించినా నీ దృష్టిని సారించు, అవకాశాలకోసం వెతుకు. నార్మన్ విన్సెంట్ పీల్.

కమ్మ ప్రథమ మహాజన సభ

కవుతరం, కృష్ణా జిల్లా, మార్చి 1911

నిల్చున్నవారు శ్రీయుతులు. 1. వడ్లమూడి గోపాల కృష్ణయ్య 2.మల్లెల నాగేశ్వరరావు 3. .... 4. రామార్జుననాయుడు 5. యెర్నేని కోనయ్య 6.బొబ్బా పద్మనాభం 7. కొల్లి పద్మనాభం 8. పోలవరపు నాగేశ్వరరావు

కుర్చున్నవారు శ్రీయుతులు. 1.గారపాటి ఆంజనేయులు 2. పాపోలు వీరవెంకయ్య 3. మాగంటి చినసుబ్రమణ్యం 4. ఉప్పలపాటి హేమాద్రి 5. మాగంటి శీతయ్య 6. మల్లెల శివరామ కృష్ణయ్య 7. వీరపనేని బసవయ్య 8. మాగంటి జగన్నాథం

క్రింద కుర్చున్నవారు 1. గుత్తా హరిహరబ్రమ్మం (పరుండిన వారు) మల్లెల శేషగిరిరావు.మాగంటి బాపినీడు (కూర్చున్నది) వెలమాటి పద్మనాభం.

కాకతీయ సేవాసమితి, వినుకొండ

డా॥జి.వి.రాయుడు, యం.ఎస్సీ. పీహెచ్.డి. అధ్యక్షులు

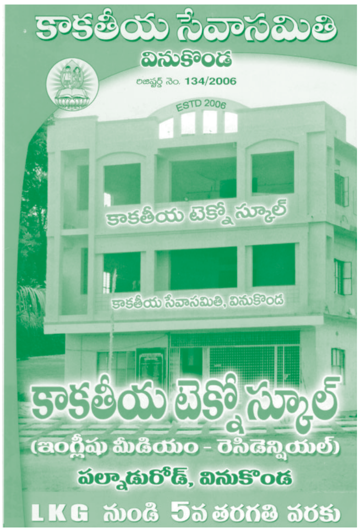

డా॥ రాయుడు

ప్రొ॥ కె. వెంకట్రామయ్య

వినుకొండలో కాకతీయ సేవాసమితి కులమతాలకు అతీతంగా అందిస్తున్న సేవా కార్యక్రమాలు :

2006 జూలై 1వ తేదీన కాకతీయ సేవా సమితి, బాలికల హాస్టల్ అద్దె భవనంలో 60 మంది విద్యార్థినులతో బొల్లేపల్లి సత్యనారాయణ గారి చేతుల మీదుగా ప్రారంభించబడినది.

అదే సంవత్సరం 40 సెంట్ల స్థలం సేకరణ శ్రీ॥శ్రీ॥ ఘంటా పున్నయ్య, అధ్యక్షులు, కమ్మజన సేవాసమితి గారి సహకారంతో కొనుగోలు చేయడం జరిగింది.

12 వేల చ॥అ॥ భవనాన్ని నిర్మాణం చేసి 30-11-2007 తేదీన మాగంటి మురళీమోహన్ గారి చేతుల మీదుగా ప్రారంభించాము.

విద్యార్థినులకు కంప్యూటర్లు, కుట్టుమిషన్ల విభాగాలను ఏర్పాటు చేసి వంకాయలపాటి బలరామయ్య, గోరంట్ల పున్నయ్య చౌదరి గార్ల చేతుల మీదుగా ప్రారంభించాము.

తర్వాత 6000 చ॥అ॥ మూడవ అంతస్తు ఏర్పాటు చేసి, గ్రామీణ పేద విద్యార్థినులకు తక్కువ ఖర్చుతో ఇంగ్లీషు మీడియంలో నాణ్యమైన విలువలతో కూడిన విద్యను అందించాలనే ఆలోచనతో ఎల్.కె.జి. నుండి 5వ తరగతి వరకు 09-06-2011న కె.లక్ష్మణరావు ఎం.ఎల్.సి., గారు కాకతీయ టెక్నో స్కూలును ప్రారంభించారు.

2011లో వినుకొండ వెల్లటూరు రోడ్డులోని హిందూ స్మశానవాటికను "స్వర్గధామం" పేరున 20 లక్షల రూపాయలతో రెండు కిల్న్‌లతో ఏర్పాటు చేసి ఆధునీకరించాము.

2012లో గంగినేని రామయ్య గారు విరాళంగా యిచ్చిన మూడు కోట్ల రూపాయల విలువైన 10 ఎకరాల స్థలంలో, 3 ఎకరాలలో 'ఆత్మీయం' వృద్ధాశ్రమాన్ని రాయపాటి సాంబశివరావు గారు శంకుస్థాపన చేశారు. వృద్ధాశ్రమాన్ని 100 మందికి ఏర్పాటు చేసి, 30 మంది నిరుపేదలకు ఉచితంగా భోజన ఏర్పాటు చేయాలనే సంకల్పంతో ప్రస్తుతం 4,000 చ॥అ॥ భవనాన్ని అన్ని వసతులు ఏర్పాటు చేసి మార్చి, 2013లో ప్రారంభించాలని సన్నాహాలు చేస్తున్నాం. దీనిలో 2 ఎకరాలలో వివిధ రకాల ఫల పుష్పాల మొక్కలతో వనాన్ని ఏర్పాటు చేశాము.

మిగిలిన 7 ఎకరాలలో కంచి కామకోటి పీఠం వారి ఆధ్వర్యంలో ప్రసూతివైద్యశాలను, ఇంగ్లీషు మీడియంలో రెసిడెన్షియల్ స్కూలు 6 నుండి 12వ తరగతుల వరకు ఏర్పాటు చేయుటకు అంగీకరించారు.

ఇవే కాక 1-6-2006లో కాటూరి మెడికల్ కాలేజి వారి సహకారంతో ఉచిత వైద్య చికిత్సా శిబిరాన్ని నిర్వహించి 500 మంది పేదలకు వైద్య పరీక్షలు నిర్వహించి ఉచితంగా మందులు అందజేశాము.

16-7-2006లో కాట్రగడ్డ ఫౌండేషన్ వారి సహకారంతో కాట్రగడ్డ లక్ష్మినరసింహారావు గారి చేతుల మీదుగా 2 లక్షల రూపాయల విలువైన సోలార్ ల్యాంపులను ఎస్.సి.,ఎస్.టి.హాస్టల్స్‌కు, జిల్లా పరిషత్ స్కూళ్ళకు ఉచితంగా అందజేశాము.

19-11-2006న శంకర నేత్రాలయం, పెదకాకాని వారి సహకారంతో ఉచిత వైద్య శిబిరాన్ని ఏర్పాటు చేసి 360 మందికి కంటి శుక్లాల ఆపరేషన్లు చేయించాం.

విద్యారంగంలో కమ్మ ప్రతిభావంతులు

- పాతూరి కోటేశ్వరరావు

ప్రస్తుత సమాజంలో కమ్మవారు అధిక సంఖ్యలో విద్యావంతులు కావడానికి మూల పురుషులు శ్రీ పాములపాటి కృష్ణయ్యచౌదరి గారు. వారు గుంటూరుజిల్లా బోర్డు ప్రెసిడెంటుగా చేసిన కాలంలో ఆనాటి బ్రిటిష్ పాలకులను ఒప్పించి ప్రతి పెద్ద గ్రామంలో ఒక హైస్కూలు ఏర్పాటు చేయించారు. ఆనాడు కమ్మవారు వ్యవసాయమే ప్రధాన వృత్తిగా ఉన్నప్పటికీ అందుబాటులో స్కూలు సౌకర్యమున్నందు వలన పిల్లలను చదివించారు. ముఖ్యంగా ఊళ్లో స్కూలు, ఆడపిల్లలకు ఒక వరమైంది. లేకపోతే ఆనాటి సామాజిక పరిస్థితులనుబట్టి ఆడపిల్లలను పై చదువులకు పంపించే అవకాశమే లేదు. సమాజంలోని వరకట్న పిశాచం ఏ ప్రభుత్వ చట్టాలు, సంస్కరణల వల్ల రూపుమాప బడలేదు. కేవలం ఆడపిల్ల ఉన్నత చదువులు, సమాన ఉద్యోగ అవకాశాలవల్ల మాత్రమే అది సాధ్యమయింది.

పాములపాటి కృష్ణయ్యచౌదరి గారికి పెద్దగా చదువు లేదు. కానీ తనకున్న అపారమైన లోకజ్ఞానం, బ్రిటిషు వాళ్ళ సహచర్యం వల్ల తడుముకోకుండా ఇంగ్లీషు మాట్లాడేవాడట. అంతటి దక్షతగల కృష్ణయ్యగారు గ్రామీణ విద్యావ్యాప్తికి తోడ్పడ్డారు. ఈ యజ్ఞంలో యింకా ప్రముఖపాత్ర వహించినవారు జాగర్లమూడి కుప్పుస్వామి చౌదరిగారు, పాలడుగు నాగయ్య చౌదరిగారు, గోనుగుంట్ల బ్రహ్మయ్యగారు. ఈ తరంలో జిల్లా పరిషత్ ఛైర్మన్లుగా చేసిన సక్కుర్తి రామయ్యగారు, రాయపాటి శ్రీనివాస్‌గారు పిన్న వయస్సులో బాధ్యతలు చేపట్టి, ప్రవాసాంధ్రుల ధన సహాయంతో పాఠశాలలను ఉత్తేజింపజేసిన పాతూరి నాగభూషణంగారు అభినందనీయులు.

మాధ్యమిక విద్య : 'ప్రయివేటు రెసిడెన్షియల్ విద్యావిధానము' ప్రవేశపెట్టిన యువకుడు లావు రత్తయ్య. ఈ విధానము తల్లిదండ్రులకు ఎంతో ఊరట నిచ్చింది. పిల్లలకు విజ్ఞానాన్ని, ఆత్మవిశ్వాసాన్ని పెంచింది. జీవితంలో ఉన్నతంగా స్థిరపడేట్లు చేసింది. ఈనాడు పల్లెలు బాగుపడ్డాయంటే వ్యవసాయం వల్ల ఏమాత్రం కావు. ముందు చూపుండి పిల్లలను ఉన్నత చదువులు చదివించి నందువల్లనే సాధ్యపడింది. ఉన్నతంగా స్థిరపడిన పిల్లలు ఊళ్లో ప్రాథమిక అవసరాలకు వారి తల్లిదండ్రుల సమన్వయం ద్వారా సహాయం చేస్తూ సమాజంలో వారి గౌరవాన్ని పెంచుతున్నారు. ఇవన్నీ ఇంటర్మీడియట్ స్థాయిలో, ముఖ్యంగా ఆ యుక్తవయస్సులో అలవాటయ్యే ప్రలోభాలకు, వ్యసనాలకు లోనుకాకుండా శ్రద్ధగా చదువుకున్నందువల్లనే సాధ్యమయింది. ఈ విధానం లాభదాయకంగా తల్లిదండ్రులు, పిల్లలు భావించారు గనుకనే విజ్ఞాన్ సంస్థలతోపాటు, సిద్దార్థ, చైతన్య, గౌతమ్, వికాస్ మొదలగు సంస్థలెన్నో కమ్మయాజమాన్యాల క్రింద ఆవిర్భవించాయి.

మాంటిసోరి విద్యాసంస్థల స్థాపనతో విజయవాడలో ప్రారంభమై స్వయంపాలనా స్థాయికి వృద్ధిచేసి పలు సంస్థలను నెలకొల్పిన డా॥ కోటేశ్వరమ్మగారు మార్గదర్శిగా నిలిచారు. ఆదర్శరీతిలో ప్రారంభించి, వేలాది విద్యార్థులను ఉత్తమ పౌరులుగా తీర్చిదిద్దిన వెంకటేశ్వర బాలకుటీర్ వ్యవస్థాపకురాలు, చైతన్యవంతులై బాలల అభివృద్ధికి సేవాకార్యక్రమాలు చేస్తున్న **చేతన** నిర్వాహకురాలు డా॥ నన్నపునేని మంగాదేవిగారి సేవలు గుంటూరు పరిసర ప్రాంతాలలో పేరెన్నిక గాంచాయి.

విశ్వవిద్యాలయ ఉప కులపతులు మరియు ప్రొఫెసర్లు : ఆంధ్రయూనివర్సిటి ఉప కులపతులుగా డాక్టర్ సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణన్, సర్ కట్టమంచి రామలింగారెడ్డిల వారసుడుగా వచ్చిన డాక్టర్ వాసిరెడ్డి శ్రీకృష్ణ యూనివర్సిటీని ఉత్తమంగా తీర్చిదిద్ది మంచి పరిపాలనా దక్షుడుగా పేరు తెచ్చుకున్నారు. అన్ని విభాగాలు ఆయన కాలంలో విస్తరింపబడి, అభివృద్ధి చేయబడ్డాయి. పదవీ విరమణ చేసిన తరువాత ఎక్కువ కాలం తన ప్రభావం గుర్తుండి పోయేటట్లు ముద్రవేసుకున్న గొప్ప వ్యక్తి. తన పరిపాలనా దక్షత వల్ల ప్రతిష్ఠాత్మకమైన యూనివర్సిటి గ్రాంట్స్ కమిషన్ ఉపాధ్యక్ష పదవిని అధిరోహించ గలిగారు. పదవిలో ఉండగానే పరమపదించారు.

ప్రొఫెసర్ కొత్త సచ్చిదానందమూర్తి : పదహారేళ్ల ఏళ్ల వయస్సులోనే భగవద్గీతకు భాష్యం వ్రాసిన ప్రతిభాశాలి, తత్వశాస్త్రం ప్రత్యేక అంశంగా పరిశోధన చేసిన వ్యక్తి. సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణ గారికి అత్యంత ఇష్టుడు. ఆంధ్ర యూనివర్శిటీలో ప్రొఫెసర్‌గా, గుంటూరు పి.జి. సెంటర్‌కు ప్రత్యేకాధికారిగా, యస్.వి. యూనివర్శిటి ఉపకులపతిగా, యూనివర్శిటి గ్రాంట్స్ కమిషన్ ఉపాధ్యక్షులుగా దక్షతతో బాధ్యతలు నిర్వహించిన గొప్పవ్యక్తి. తత్వశాస్త్ర విషయాలలో ప్రపంచంలోనే ఒక గొప్ప గుర్తింపు పొందిన తాత్వికుడు.

ఆచార్య **దావులూరి రామకోటయ్య :** వీరు పుట్టింది పల్నాడు ప్రాంతం. గణితంలో విశేషించి తన కిష్టమైన నియర్ రింగ్స్‌లో ప్రపంచంలోనే ఐదుగురులో ఈయన ఒకరుగా పేరు ప్రఖ్యాతులు సంపాదించారు. పేద విద్యార్థులకు సహాయం చేయడంలో ఈయనకు ఎవరూ సాటిరారు. ఆంధ్ర యూనివర్శిటి, నాగార్జున యూనివర్శిటిలలో ప్రొఫెసరుగా, నాగార్జున యూనివర్శిటి ఉపకులపతిగా యూనివర్శిటి అభివృద్ధికి ఎంతో దోహద పడి కులాతీతంగా గౌరవింపబడ్డారు.

ప్రొఫెసర్లుగా వృక్షశాస్త్ర విభాగంలో **అన్నమనేని శేషగిరిరావుగారు,** తత్వశాస్త్రంలో కోనేరు రామకృష్ణారావు గారు, కంప్యూటర్ శాస్త్ర విభాగంలో **పెనుబోతు త్రిమూర్తిగారు,** తెలుగు భాషా విభాగంలో తూమాటి దొణప్పగారు ఆంధ్రాంగ్ల భాషలలో అగ్రగణ్యుడు **ఎలవర్తి రోశయ్యగారు** గర్వింప దగిన ప్రతిభ ఉన్న వ్యక్తులు.

స్వయం ప్రతిపత్తి (డీమ్డ్) విశ్వవిద్యాలయాలు

మన పిల్లలను ప్రపంచస్థాయి పోటీలకు సన్నద్ధం చేయడానికి మరొక నూతన ఆలోచన చేసిన వ్యక్తి కూడా **డాక్టర్ లావు** రత్తయ్య గారే. స్వతంత్ర ప్రతిపత్తి గల విశ్వవిద్యాయాలు, నూతన ఉత్పత్తుల సాధనకు మార్గాన్ని సుగమనం చేస్తున్నాయి. **విజ్ఞాన యూనివర్సిటి** పైన పేర్కొన్న హంగులతో అంతర్జాతీయ ప్రమాణాలతో విద్యార్థులను ఆకట్టుకొంటున్నది.

కోనేరు లక్ష్మయ్యగారు తన పేరుతో వడ్డేశ్వరంలో ఇంజినీరింగ్ కాలేజి స్థాపించి అత్యున్నత ప్రమాణాలతో నడుపగా, వారి కుమారుడు **కోనేరు సత్యనారాయణ** తండ్రికి మించిన తనయుడుగా ఈతరం ప్రతినిధిగా ఆ సంస్థను **కె.యల్. యూనివర్శిటీ**గా మార్చి అంతర్జాతీయ స్థాయిలో ఎంతోమంది విద్యార్థులను తీర్చిదిద్దుతూ మంచి ఉపాధి అవకాశాలను కల్పిస్తున్నారు.

ఈ దిశలో మరొక పేరెన్నిగన్న విశ్వవిద్యాలయం విశాఖ పట్టణంలోని మహాత్మాగాంధిగారి పేరుతో **గీతమ్ యూనివర్శిటి**గా ప్రసిద్ధి చెందింది. ఈ సంస్థ స్థాపకులు మతుకుమల్లి వెంకట సత్యన్నారాయణ మూర్తి (యం.వి.యస్ మూర్తి) రాజకీయ నాయకులైనప్పటికి ప్రతిభగల వారిని పరిపాలనలో నియమించి వారికి పూర్తి స్వేచ్ఛనిచ్చి ఉత్తమ విశ్వవిద్యాలయంగా గుర్తింపు తెచ్చారు. ఇతర పట్టణాలలో కూడా స్టడీసెంటర్లను విస్తరింపజేసి విద్యార్థులకు ప్రాంతీయ సౌలభ్యం కూడా కల్పిస్తున్నారు. రాష్ట్రంలో ముందుగా స్థాపించిన ఈ మూడు విశ్వవిద్యాలయాలు మన యాజమాన్యాల క్రింద ఉండటం గర్వింపదగిన అంశం.

విద్యావ్యాప్తిలో నాగార్జున, సిద్ధార్థ, బాపట్ల అకాడమీలు

విజయవాడలో ప్రసిద్ధి చెందిన లయోల కాలేజికి దీటుగా సిద్ధార్థ అకాడెమి ఏర్పడి పలు విద్యా సంస్థలు స్థాపించబడ్డాయి. డాక్టరు పిన్నమనేని వెంకటేశ్వరరావు, ఆడిటర్లు బ్రహ్మయ్యగారు, ముమ్మనేని సుబ్బారావుగారు, పాలడుగు లక్ష్మణరావుగారు, ప్రసాద్‌గారు ప్రస్తుతం గుంటూరుజిల్లా వట్టి చెరుకూరు వాస్తవ్యులు యన్. వెంకటేశ్వరరావు గారి ఆధ్వర్యంలో విజయవంతంగా నడుపబడుచున్నాయి. మెడికల్ కాలేజి వారి కీర్తి కిరీటంలో కలికితురాయి.

నాగార్జున ఎడ్యుకేషన్ సొసైటి, గుంటూరులో కీ.శే. **జాగర్లమూడి చంద్రమౌళి** గారు అధ్యక్షులుగా, కీ.శే. **డాక్టరు కాసరనేని సదాశివరావు** కార్యదర్శిగా స్థాపించబడి 1968లో జె.కె.సి కళాశాల ప్రారంభించారు. దేశ విదేశాలలో స్థిరపడ్డ డాక్టర్లను చూస్తే ఈ కళాశాల ప్రభావం తెలుస్తుంది. ప్రభుత్వ ఉద్యోగులలో ఉన్నతంగా స్థిరపడ్డ ఆఫీసర్లు కళాశాల ప్రభావానికి ఒక ప్రమాణం.

బాపట్ల చిన్నపట్టణమైనా శ్రీ ముప్పలనేని శేషగిరిరావు గారు అనేక విద్యాసంస్థలను స్థాపించి ప్రామాణికమైన విద్యనందిస్తున్నారు. అందమైన, అధునాతన కట్టడాలు ఈ విద్యాసంస్థల ఆభరణాలు.

తెనాలి, నిడుబ్రోలు, అమరావతి, చిలకలూరిపేట, నర్సారావుపేట పట్టణాలలో కూడా మనవారు గర్వించ దగ్గ విద్యాసంస్థలు నడుపుచున్నారు.

ఉపాధ్యాయ కవులు : ఉపాధ్యాయ వృత్తిలో ఉండి ప్రతిభావంతమైన కవిత్వం వ్రాసిన వారిలో ప్రప్రథములు **తుమ్మల సీతారామమూర్తి చౌదరి**గారు. 'రాష్ట్రగానం' వీరికి అత్యంత ఖ్యాతిని సంపాదించిన కావ్యం. మహాత్మాగాంధీ వీరికి ప్రియమైన నాయకులు. వ్యవసాయం వీరికి ప్రధాన వ్యాపకం. వీరి తండ్రి నారయ్యగారి నిజాయితిని గురించి

ఒక గొప్పకావ్యం వ్రాశారు. అవినీతిమయమైన ప్రస్తుత సమాజం తప్పక చదవాల్సిన కావ్యం. **"పైరపంట"** అనే గేయకావ్యంలో రైతులు పని పూర్తి అయిన తరువాత పొలంలో ఉమ్మడిగా దోసిళ్లతో మజ్జిగ అన్నం త్రాగుతూ బొటన వ్రేళ్ల మధ్య పచ్చి మిరపకాయలు కొరుక్కుంటూ తినడాన్ని కళ్లకు కట్టినట్లు వర్ణించారు. ఆది కర్షక కవికి మాత్రమే సాధ్యం. మహాభారతం రచించిన తిక్కన మీద ఈయన ఒక సాధికారికత ఈయన **"అభినవ తిక్కన"**గా ప్రసిద్ధి.

పెదకూరపాడు గ్రామంలో జన్మించిన **ఏటుకూరి వెంకట నరసయ్య**గారు కూడా ఉపాధ్యాయ వృత్తిని, వ్యవసాయవృత్తిని చేస్తూనే అద్భుతమైన కవిత్వం వ్రాశారు. రైతు, కూలీలనే ప్రధాన అంశంగా తీసుకొని గ్రామీణ జీవన సౌందర్యాన్ని, వివిధ కులాల మధ్య సహజీవనాన్ని, సామరస్యాన్ని అద్భుతంగా వర్ణించారు.

'దాన వీర శూర కర్ణ' చిత్రానికి శక్తివంతమైన సంభాషణలు వ్రాసిన **శ్రీ కొండవీటి వెంకటకవి** కమ్మవారంతా గర్వింప దగ్గ కవి. యావదాంధ్రులు దాన వీర శూర కర్ణలోని సుయోధన పాత్ర ద్వారా కౌరవ పాండవ కుల దూషణ డైలాగులను ప్రజల మనస్సులలోనూ సెల్‌ఫోన్ల రింగుటోన్లలోనూ నిలిచిపోయేట్లు చేసిన కమ్మకుల కవి కొండవీటి వెంకటకవి.

శ్రీ నాగళ్ళ గురు ప్రసాదరావు కవిత్వం వ్రాయకపోయినా తన ప్రతిభావంతమైన గ్రంథ సమీక్షలు, సాహిత్య విమర్శల ద్వారా కమ్మ కుల ప్రాభవాన్ని నలుదిశలా చాటారు. భారతం తన కిష్టమైన ప్రబంధం, అందునా తిక్కన కవిత్వం అంటే ప్రత్యేక అభిమానం. ఆయన వ్రాసిన పర్వాలన్నీ తనకు కంఠోపాఠం. తిక్కన కవితా ప్రాభవాన్ని తనంత గొప్పగా మరొకరు వివరించలేని స్థాయికి ఎదిగారు. తుమ్మల సీతారామమూర్తి గారు వీరికి ఆరాధ్యగురువు.

శ్రీ కడియాల రామ్మోహనరాయ్ : వామపక్ష భావాలున్న అభ్యుదయ రచయిత. అతి పిన్న వయస్సులోనే 'భారతి' పత్రికలో తన వ్యాసాలు ప్రచురించబడ్డాయి. శ్రీశ్రీ కవితలు చాలా ప్రభావితం చేసినవని చెబుతారు. నారాయణరెడ్డి గారితో గూడ సన్నిహిత సాంగత్యమున్న వ్యక్తి. రామమోహనరాయ్‌గారి సాహిత్య సమీక్షలు, విమర్శలు అందరూ ప్రామాణికంగా స్వీకరిస్తారు.

శ్రీ పాపినేని శివశంకర్ : అభ్యుదయ కవులలో అగ్రగణ్యుడు. విద్యార్థి దశలోనే తెలుగు సాహిత్యం ప్రత్యేక అంశంగా తీసుకొని ప్రతిష్ఠాత్మక ఆంధ్ర విశ్వ విద్యాలయ **బంగారు పతకం** సాధించారు. ప్రతియేటా ఉత్తమ కథలను ఏరి సంపుటిగా వేయడం వీరి ఉత్తమ కథాభిరుచికి నిదర్శనం. స్వతహాగా అద్భుతమైన కథలు, కవితలను వ్రాస్తున్నారు.

శ్రీ నాగభైరవ కోటేశ్వరరావు : గేయకవిగా ప్రసిద్ధి, ఒంగోలు గిత్తలాగే కవిత్వ నడకలో రాజసమున్న వ్యక్తి. అన్న యన్.టి.రామారావు గారు వీరితో శ్రీ పోతులూరి వీరబ్రహ్మం సినిమాకు మాటలు వ్రాయించి తెల్లవారు జామున మూడింటికే నిద్రలేచే అలవాటు నేర్పారని చెప్తుంటారు. ఉగాది కవి సమ్మేళనాలలో తన కవితా మాధుర్యంతో ఆకట్టుకునేవారు. వీరి సోదరుడు ఆదినారాయణ కూడా విద్యార్థి దశలోనే బంగారు పతకం సాధించి మంచి కవిత్వం వ్రాస్తూ పేరు తెచ్చుకుంటున్నారు.

వివిధ స్థాయిలలో విద్యాసంస్థలు : విద్యారంగంలో విశిష్టమైన స్థానాన్ని కమ్మవారు అధిరోహించడం విశేషం. పాఠశాలలో, విజ్ఞాన్, సిద్ధార్థ, భాష్యం, నలంద, గౌతమ్, విశ్వభారతి, విశ్వశాంతి, వికాస్, చలపతి, త్రివేణి, కృష్ణవేణి, చైతన్య మొదలగు సంస్థలు ప్రజామోదం పొందాయి. అంతకుముందు ఈ పాఠశాలలన్నీ క్రిష్టయన్ మిషనరీలచే నడుపబడేవి. మనవారి ఆధ్వర్యంలో ఇంజినీరింగ్ కాలేజీలు అనేకం వచ్చాయి. విద్యావంతులే గాక వివిధ వ్యాపారాలు చేస్తున్నవారు కూడా కళాశాలలు స్థాపించి ఉన్నత స్థాయిలో నిర్వహిస్తున్నారు. అందులో ప్రముఖమైన ఆర్.వి.ఆర్. అండ్ జె.సి గుంటూరు, సిద్ధార్థ గ్రూప్ విజయవాడ, బాపట్ల ఇంజనీరింగ్ కాలేజి, బాపట్ల, కోనేరు లక్ష్మయ్య కాలేజి, విజ్ఞాన్ ప్రముఖమైనవి. తిరుమల, కృష్ణవేణి, మలినేని, సి.ఆర్ కాలేజిలు విద్యార్థుల నుండి మంచి ఆదరణ పొందుతున్నాయి. మెడికల్ విద్యలో సిద్ధార్థ విజయవాడ, కాటూరి గుంటూరు, యన్.ఆర్.ఐ., మంగళగిరి ప్రసిద్ధి చెందాయి.

పాతూరి కోటేశ్వరరావు
విద్యావేత్త

కమ్మవారి పూర్వగ్రంథాలు, పత్రికలు, అన్నదాన సత్రాలు

– పావులూరి వెంకటనారాయణ, ఎడిటర్ : కమ్మవికాసం

కీర్తిశేషులు కొత్త భావయ్యచౌదరి కమ్మవారి చరిత్ర 1939, 40, 41 మూడు సంవత్సరాల్లో మూడు భాగములను ప్రకకటించియున్నారు. ఆచార్య పాలడుగు శేషాచలవర్మ (కూర్మరాజకీయ) కమ్మవారి గోత్ర ప్రవరలు అనే గ్రంథాన్ని సత్ పురోహిత్ సంఘము, కుందేరు, కృష్ణా మండలమునుండి 1970 ఏప్రియల్‌లో విడుదల చేశారు. కమ్మవారు క్షత్రియులని నిరూపించిన పూజ్యపాదులగు సింగమనేని రామయ్యగారు గుంటూరు సమీపమందున్న "ఇంజనంపాడు" గ్రామములో క్రీ.శ. 1908 సం॥రంలో పదునైదు దినములు రామ యజ్ఞ మొనర్చి రామయాజియై వెలుగొందిరి. సూర్యదేవర రాఘవయ్య చౌదరి – కమ్మవారి చరిత్రను ముసునూరు ప్రభువులు అను గ్రంథములును తుమ్మల వెంకటేశ్వరరావు గారు హైదరాబాద్ నుండి ప్రచురించిరి. సెల్ : 98488 75188

కూర్మరాజకీయ – కమ్మవారి గోత్రప్రవరలు – ఆచార్య పాలడుగు శేషాచలవర్మ ఈ గ్రంథమును కోగంటి ఉదయభాస్కరరావు 204, ఉదయకృష్ణ కాంప్లెక్స్, భాగ్యనగర్ కాలని, కె.పి.హెచ్.బి. కాలని ఎదురుగా, కూకట్‌పల్లి, హైదరాబాద్-72 ఫోన్ : 23064641.

గండికోట యుద్ధం ద్విపద కావ్యం. కొసరాజు రాఘవయ్యచౌదరి, కమ్మజన సేవా సమితి-గుంటూరు వారి ప్రచురణ. కొత్త భావయ్యచౌదరి-కమ్మవారి చరిత్ర-3 భాగముల సంక్షిప్త చరిత్ర-పావులూరి పబ్లిషర్సు సి.ఎమ్.నగర్, 6వ లైను, వెంకటేశ్వర టవర్సు, టి-2 పై గ్రంథములు లభించును. సెల్ : 9701391121

పత్రికలు : మొదట కమ్మవారి రచనలు చేసిన కొందరు ప్రముఖులు **కమ్రరాజు** పత్రికను అనంతపురం నుండి ప్రత్తిపాటి రంగయ్యచౌదరిగారు **దీప్తి**-త్రైమాసిక పత్రికను సూర్యదేవర రవికుమార్ సంపాదకులుగాను, **కమ్మమిత్ర**-మాసపత్రికను కొల్లా వెంకట్రావుగారు-హైదరాబాద్ నుండి **కమ్మనాడి**-మానపత్రికను వట్టికూటి లీలాప్రసాద్, **ఆంధ్రప్రదేశ్ కమ్మసమాచార దర్శిని**-పోట్ల రామస్వామి చౌదరి మొ॥లగు వారు కొంత కాలం నడిపియున్నారు. ప్రస్తుతం ఇవి మార్కెట్‌లో లేవు.

ప్రస్తుతం **కమ్మశోభ**-కాస్-తిరుపతి సంఘంవారు 11సం॥రముల పై నుండి **కమ్మ వైభవం** (10వ సం॥రం) యలమంచి చిరంజీవిరావు సంపాదకులు-హైదరాబాద్ నుండి సెల్ : 9966636222, **కమ్మవికాసం** – మాసపత్రిక 4 సం॥ర నుండి పావులూరి పబ్లిషర్సు పావులూరి వెంకటనారాయణ సంపాదకులు, గుంటూరు నుండి సెల్ : 9701391121; **కమ్మవాణి**-మాసపత్రిక. దుక్కిపాటి శాయోజీరావు 4 సం॥రాల నుండి, హైదరాబాద్ నుండి ఫోన్ : 040-23740470.

కమ్మవాయిస్ – మాసపత్రిక బ్రాడీపేట, గుంటూరు **కాకతీయయుగం**-వార్షికపత్రిక, పసుమర్రు, చిలకలూరిపేట, గుజ్జలపూడి సంజయ్‌కుమార్ చౌదరి, సెల్ : 8885882198, **కమ్మవారి సమాచార వాహిని,** నర్రవాడ, దుత్తలూరు (మం), నెల్లూరు (జిల్లా)-సెల్ 9347572276, 9290004325.

కమ్మవారి అన్నదాన సత్రాలు : 1) కాకతీయ అన్నసత్రం సంఘం, **శ్రీశైలం.** ఆఫీసు : 0854 – 287201, 287144.

2) శ్రీ స్వయంభు వరసిద్ధి వినాయక స్వామిక్షేత్ర కాకతీయ కమ్మవారి నిత్యాన్నదాన సత్రం ట్రస్టు, రథం దగ్గర, **కాణిపాకం,** పేరాల (మం), చిత్తూరు జిల్లా. ఫోన్ : 08573-281444, సెల్ : 9652755889, 9441562555

3) శ్రీ నారాయణస్వామి కాకతీయ కమ్మఅన్నసత్రం, **మిట్టపాలెం,** కోవిలంపాడు (పోస్టు) సి.యస్.పురం (మం), ప్రకాశంజిల్లా – సెల్ : 9441406387, 09423115994.

4) **కోటప్పకొండ** – కాకతీయ కమ్మవారి సత్రం

5) **సింగరికొండ** – కాకతీయ కమ్మవారిసత్రం (అద్దంకి, ప్రకాశంజిల్లా) – పావులూరి వెంకటనారాయణ, గుంటూరు. సెల్ : 9701391121

రచయితలు డాక్టర్ వెలగా వెంకటప్పయ్య, ఐతానగర్, తెనాలి-08644-228585. సెల్ : 9490449555

2) త్రిపురనేని హనుమాన్ చౌదరి, పి & టి కాలనీ, కార్ఖాన, సికింద్రాబాద్. ఫోన్ : 040-278461370 (ఆఫీస్), 27843121 (హౌస్).

3) గొట్టిపాటి సత్యవతి, హైదరాబాద్.

విత్తనం ఒకటి వేస్తే మొక్క మరొకటి మొలుస్తుందా !

4) సూర్యదేవర రవికుమార్ పరమేశ్వరి టవర్సు - 9441547360.

5) మద్దినేని గంగారావు, చామర్రు, అచ్చంపేట (మం), గుంటూరు (జిల్లా)

6) సాదినేని రంగారావు, తెనాలి - 9949052849.

7) ప్రొఫెసర్ యార్లగడ్డ బాల గంగాధరరావు, విజయవాడ సెల్ : 9849499169.

8) కమ్మపురోహితుల కాకతీయ పురోహిత పరిషత్-వేముల శ్రీహరి చౌదరి, దిల్‌షుక్‌నగర్, హైదరాబాద్. సెల్ : 9849499169

9) ఎ.పి. కమ్మసంఘం - సెక్రటరి : 9246464649- బెజవాడ వెంకట్రావు, ఒంగోలు. (తెలంగాణా డివిజన్) సెక్రటరి - కాటమనేని రమేష్ - ఖమ్మం. సెల్ : 9849123955

10) విజయవాడ - కమ్మసంఘం - పర్వతనేని ప్రభాష్ - 990866005

11) చిటిపోతు మస్తానయ్య, కోటప్పకొండ సత్రం : బృందావన్ గార్డెన్స్, వెంకటేశ్వరస్వామి దేవాలయం. ఫోను : 0863- 2232935

12) వీరమాచనేని వెంకటసుబ్బారావు - తిరువూరు, కృష్ణాజిల్లా - 9989951540

13) కెప్టెన్ నన్నపనేని వెంకటేశ్వర్లు - వైజాగ్ - 9849746818.

గణిత మేధావి మాస్టర్ దమ్మాలపాటి విజయకృష్ణ

ఇంటర్మీడియెట్ చదివే రోజులలోనే గణితంలో అత్యద్భుతమైన మేధా సంపత్తితో, **గణిత మేధావి**గా ప్రసిద్ధి చెందిన శకుంతలను మరపింప చేశాడు. అనేక యూనివర్శిటీలలో ప్రదర్శనలిచ్చి తన అసమాన ప్రతిభద్వారా మాథ్స్ ప్రొఫెసర్లను ఆశ్చర్య చకితులను చేయడమే గాకుండా అరటావు సైజులో 20 నుండి 30 పేజీలు నడిచే సుదీర్ఘ పరిష్కారమును 30 నుండి 40 సెకన్లలో చేసేవారు. ఈ అబ్బాయి ఏ ఫార్ములా ఉపయోగించి చేస్తున్నాడని ప్రొఫెసర్లు తికమకలు పడేవారు. కొందరైతే ఫార్ములా చెప్పవా అని బ్రతిమలాడేవారు. దేశంలో ఉన్న ఐ.ఐ.టి. లన్నీ తిరిగాడు. అగ్రగామి దేశమైన అమెరికా వెళ్ళి భారతదేశ గణిత ప్రతిభను అన్ని సంయుక్త రాష్ట్రాలలో ప్రదర్శించాడు. ప్రస్తుతం విజయవాడలో హైస్కూలు విద్యార్థులకు గణిత శాస్త్ర మెళకువలు నేర్పుతున్నాడు.

చదరంగపు కేంద్రం - గుంటూరు

అతి పిన్నవయస్సులో అనగా పది సంవత్సరాల లోపే గుంటూరు ఖ్యాతిని ప్రపంచ ఛాంపియన్‌షిప్ సాధించిన క్రీడాకారుడిగా అప్పటి విజేత విశ్వనాధన్ ఆనంద్‌చే ప్రశంసలందుకున్నాడు **మాష్టర్ పెంట్యాల హరికృష్ణ.** పుట్టింది పల్లెటూరు, తల్లిదండ్రుల వృత్తి వ్యవసాయం. ఇవేవీ, ప్రపంచస్థాయి ఎదుగుదలకు అడ్డురాలేదు. ప్రోత్సాహం, సాంకేతిక సహకారం పొందింది విజ్ఞాన్ సంస్థల, వాటి అధినేత రత్తయ్యగారి నుండి. అందకు ముందు విజేత విశ్వనాధన్ ఆనంద్ ఉన్నత కుటుంబంలో పుట్టి పందొమ్మిది ఏళ్ల తరువాత సాధించిన విజయాన్ని పెంట్యాల హరికృష్ణ సామాన్య కుటుంబంలో పుట్టి తొమ్మిదేళ్లకే సాధించడం విశేషం మరియు ప్రశంసనీయం.

కుమారి కోనేరు హంపి బాలికల విభాగం నుండి తన తండ్రి నేతృత్వంలో చెస్ క్రీడలో అనేక ప్రపంచ పోటీలలో పాల్గొని గణనీయమైన ర్యాంకులు సాధించింది, సాధిస్తూనే ఉంది. అలానే కుమారి **కుదరవల్లి హారిక,** హరికృష్ణ, హంపిల స్ఫూర్తితో చెస్ క్రీడలో ప్రపంచస్థాయి అద్భుత విజయాలను, తన స్వంతం చేసుకుంటుంది. ఈ ముగ్గురి పేర్లు 'హ' తోనే మొదలవడం కాకతాళీయమే అయినప్పటికీ ఒక విశేషంగా చెప్పుకోవచ్చు. ఈ ముగ్గురి ప్రతిభ, విజయం, గుంటూరు పట్టణాన్ని ప్రపంచ చదరంగ కేంద్రంగా వర్ణింపజేసింది.

ఆంధ్రప్రదేశ్, తమిళనాడులో

కమ్మవారిలో ప్రముఖ జమీందారులు:

ఇలవరస నందనన్ (తిరునల్వేలి జిల్లా): రావెళ్ల వంశస్థులు

కపిలేశ్వరపురం: బలుసు వారు

కురువికులం (తిరునల్వేలిజిల్లా): పెమ్మసాని వంశస్థులు

చల్లపల్లి: యార్లగడ్డ వంశస్తులు

చింతపల్లి/అమరావతి: వాసిరెడ్డి వారు

నైకార పట్టి (దిండిగల్ జిల్లా): పెమ్మసాని వారు

ముక్త్యాల: వాసిరెడ్డి వారు

మేల్ కలత్తూర్ (పాత ఆర్కాట్ జిల్లా, తమిళనాడు): బొల్లినేని/బొల్లిని వంశస్తులు

గవర్నర్లుగా సేవలు అందించిన కమ్మవారు:

పి.రామచంద్రన్: తమిళనాడు, కేరళ

పి.యస్.రామమోహనరావు: తమిళనాడు

వడ్లపట్ల రమాదేవి: కర్ణాటక

సర్. ఈ. రాఘవేంద్రరావు: కేంద్రపాలిత ప్రాంతం, మధ్యప్రదేశ్

ముఖ్యమంత్రులు:

బొల్లిని మునుస్వామి నాయుడు: మద్రాసు (1930-34)

నందమూరి తారకరామారావు: 1984

నాదెండ్ల భాస్కరరావు: ఆంధ్రప్రదేశ్ - 1984

నారా చంద్రబాబునాయుడు: 1995-99,99-2004

ఈ.రాఘవేంద్రరావు: మధ్యప్రదేశ్ - 1927-30

పద్మవిభూషణ్ సన్మానితులు:

అక్కినేని నాగేశ్వరరావు

మైనేని హరిప్రసాదరావు (అణు ఇంధనం)

కొత్తసచ్చిదానందమూర్తి (తత్వశాస్త్రం)

గొట్టిపాటి బ్రహ్మయ్య

తుమ్మల మాధవరావు (గణాంకాలు)

యన్.జి.రంగా. (గోగినేని రంగనాయకులు) (పార్లమెంటేరియన్)

కమ్మ, కమ్మవారు అనబడే కులం వారు ఒక సామాజిక వర్గం. వీరు ఎక్కువగా దక్షిణభారతదేశంలోని ఆంధ్రప్రదేశ్, తమిళనాడు, కర్ణాటకలలో ఉన్నారు. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో వీరి జనాభా 5 శాతం దాకా ఉంటుంది. అధిక సంఖ్యాక కులాల జాబితాలో వీరు ఐదవ స్థానాన్ని ఆక్రమించి ఉన్నారు.

1881లో జరిపిన జనాభా లెక్కల ప్రకారం కమ్మవారి జనాభా 7,95,732. గత శతాబ్దపు చివరి దశాబ్దాలలో వీరిలో కొందరు ఇతర దేశాలకు, ముఖ్యంగా, అమెరికా, ఇంగ్లాండు, ఆస్ట్రేలియాలో వంటి దేశాలకు వలస పోసాగారు.

ఎందరో మహానుభావులు జన్మించిన కులం మన కమ్మ కులం. ఆ మహానుభావులను స్మరించుకుంటూ వారి అడుగుజాడలలో నడుస్తూ మన జాతిని అభివృద్ధి చేయటానికి కృషి చేద్దాం.

బ్రిటీష్ వారి పాలన కాలంలో 1891లో జరిపిన జనాభా లెక్కల ప్రకారం కమ్మవారిలో ఆరు రకాలు ఉన్నారు. పెద్ద కమ్మ, గోడచాటు కమ్మ, ఇల్లు వెళ్లని కమ్మ (కృష్ణా, గుంటూరు, అనంతపురం జిల్లాలలో), బంగారు కమ్మ (ఉత్తర ఆర్కాటు జిల్లా), వడుగు కమ్మ(కోయంబత్తూరు), కావలి కమ్మ (గోదావరి జిల్లాలు) ఇవి కాక గండికోట కమ్మ, గంప కమ్మ, మాచ కమ్మ వంటి విభాగాలు కూడా ఉన్నట్లు ఆధారాలున్నాయి. కాని ఆధునిక కాలంలో ఆ తేడాలు అంతరించిపోయాయి.

పద్మభూషణ్ సన్మానితులు

అట్లూరి సత్యనారాయణ (యు.యస్.ఏ)

అడుసుమల్లి రాధాకృష్ణ

కంటిపూడి పద్మనాభయ్య (ఐ.ఎ.యస్.)

కొంగర జగ్గయ్య

ఘట్టమనేని శివరామకృష్ణ

దగ్గుబాటి రామానాయుడు

పాటిబండ్ల చంద్రశేఖరరావు

మోటూరు సత్యనారాయణ (1958)

రామానుజం వరదరాజ పెరుమాళ్, తమిళనాడు

పద్మశ్రీ గ్రహీతలు

అత్తలూరి శ్రీమన్నారాయణ
ఇమ్మనేని సత్యమూర్తి, తమిళనాడు
ఈడ్పుగంటివెంకట సుబ్బారావు (శాస్త్ర, సాంకేతిక. 2002)
కట్టా వెంకటస్వామి నాయుడు, తమిళనాడు
కడియాల రామచంద్రరావు
కల్లూరి సుబ్బారావు
కాకర్ల నారాయణన్ కార్తికేయన్
కాకర్ల సుబ్బారావు (వైద్యం, 2000)
కోట హరినారాయణ (శాస్త్ర, సాంకేతిక 2002)
కోనేరు రామకృష్ణారావు
కోనేరు హంపి
గద్దె రామకోటేశ్వరావు, వైద్యం
గుత్తా మునిరత్నం, తిరుపతి, సామాజిక సేవ
గుళ్లపల్లి నాగేశ్వరరావు, వైద్యం 2002
గోపాలస్వామి గోవిందరాజన్, తమిళనాడు
గోవిందప్ప వెంకటస్వామి
చల్లగుళ్ల నరసింహన్, ఐఎయస్.
జి.భక్తవత్సలమ్, వైద్యం
టి.యన్.మనోహరన్, తమిళనాడు
నందమూరి తారకరామారావు (నటుడు, 1950)
నాంపెరుమాళ్ పెరుమాళ్‌స్వామి, తమిళనాడు
నార్ల తాతారావు (ఇంజనీరింగ్)
నూతక్కి భానుప్రసాద్ (శాస్త్ర, సాంకేతిక, 1959)
పుల్లెల గోపీచంద్, క్రీడలు, 2005
మంచు మోహనబాబు, నటుడు
మోటూరు సత్యనారాయణ (1961)
యార్లగడ్డ లక్ష్మీప్రసాద్, సాహిత్యం, 2003
రాజశ్రీపతి, తమిళనాడు
యలవర్తి నాయుడమ్మ (శాస్త్ర, సాంకేతిక, 1971)

సినిమా రంగానికి విశేషకృషికి గుర్తింపుగా

దాదాసాహెబ్ ఫాల్కే పురస్కారం

అక్కినేని యల్.వి.ప్రసాద్ 1982
అక్కినేని నాగేశ్వరరావు 1980
దగ్గుబాటి రామానాయుడు 2010

విద్యారంగం :

కృష్ణా జిల్లాలో విజయవాడ, గుడివాడ, వుయ్యూరు, గన్నవరం, గుడ్లవల్లేరు, గుంటూరు జిల్లాలో గుంటూరు తెనాలి, పొన్నూరు, నరసరావుపేట, డాక్టర్ మేదరమెట్ల శివలింగ ప్రసాద్, డా॥ అన్నపూర్ణ దంపతులు చిలకలూరిపేట ప్రాంతంలో చుండి రంగనాయకులు, సాదినేని చౌదరయ్య గార్లు విద్యావ్యాప్తికి విశేషంగా దానధర్మాలు చేశారు. బాపట్ల ప్రాంతంలో విద్యా కమిటీ ఏర్పరచి విశేష కృషి చేస్తున్నారు. బాపట్ల, చిలకలూరిపేట, వినుకొండ, రేపల్లె, సత్తెనపల్లి, ప్రకాశం జిల్లాలో పలుచోట్ల, తూ.గో జిల్లాలో రాజమండ్రి, మండపేట, రామచంద్రాపురం మొదలైన పట్టణాల్లో భూరి దానాలతో కమ్మవారు ప్రభుత్వ కళాశాలలకు భవనాలు ఏర్పాటు చేశారు. మరెన్నో తామే స్వయంగా నిర్వహించి ఆ ప్రాంతాల్లో విద్యా వ్యాప్తికి ఎంతో కృషి చేసి ఎందరినో విద్యావంతులుగా తీర్చిదిద్ది, తద్వారా ఉద్యోగ ఉపాధి అవకాశాలు పొందటానికి సహాయం చేశారు.

లక్ష్యముండ వలయు రాణింపవలెనన్న
సాధ్యసాధ్యములవి సరకుగొనక
గమ్యమేమి లేనిగమనంబు వ్యర్థమౌ
తెడ్డులేని పడవ తీరునుండు.

తప్పుచేసినంత తగదది వగచుట
దానిదిద్దుకొనెడు దారిగనుము
చేసినట్టి తప్పు చేయకుండుటదియె
దిద్దుకొనసరియగు పద్ధతగును.

నీకు పరిష్కరించలేని సమస్య ఉందా, అయితే అది ఇంకా గొప్ప అవకాశం.

ద్రోణాచార్య పురస్కారం: క్రీడాకారుల శిక్షణకు గుర్తింపు

అరికపూడి రమణరావు: వాలీబాల్ 1990

కోనేరు అశోక్: చదరంగం, 2007

మొవ్వా శ్యామసుందరరావు: వాలీబాల్, 1995

రాజీవ్ ఖేల్‌రత్న

పుల్లెల గోపీచంద్: బ్యాడ్‌మింటన్, 2001

అర్జున పురస్కారగ్రహీతలు

అరికపూడి రమణరావు: వాలీబాల్ 1977

ఆచంట శరత్‌కమల్: టేబుల్ టెన్నిస్, 2002

కామినేని ఈశ్వరరావు : బరువు ఎత్తటం, 1963

కోనేరు హంపి: చదరంగం 2004

పుల్లెల గోపిచంద్ బ్యాడ్‌మింటన్: 1999

పెంట్యాల హరికృష్ణ: చదరంగం

మొవ్వా శ్యామసుందరరావు దేశ కెప్టెన్: వాలీబాల్, 1974

మరికొందరు ప్రముఖ క్రీడాకారులు

పుల్లెల గోపీచంద్

అక్కినేని ఆదిత్య: టెన్నిస్

అచంట శరత్ కమల్: టెన్నిస్

కనకమేడల రవి: హాకీ

కరాటే హర్ష్: చదరంగం

కామినేని అనిల్: విలువిద్య

కామినేని ఈశ్వరరావు: బాడీ బిల్డింగ్

కామినేని వినయ్: టెన్నిస్

గుత్తా జ్వాల: బ్యాట్ మింటన్

గోగినేని రోహిత్, చదరంగం

చెరుకూరి లెనిన్: విలువిద్య

చేతన్ ఆనంద్: బ్యాడ్‌మింటన్, ఆసియా ఛాంపియన్

లావు నరేంద్రనాథ్: వైద్యం 2005

వడ్లమూడి వెంకట్రావు

వల్లూరి సీతారామారావు

శ్రీదేవి, నటి

సూర్యదేవర రామచంద్రరావు, ఐఎయస్

జె.ఆనంద్: ఫార్ములా 3 ఛాంపియన్

దండమూడి రాజగోపాలరావు: బరువులు ఎత్తటం

దిసారం సైద్ జిన్నియాస్: చదరంగం

ద్రోణవల్లి హారిక: చదరంగం

నరేన్ కుమార్: 5 సార్లు జాతీయ ర్యాలీ విజేత

నారాయణ్ కార్తికేయన్: ఫార్ములా 1

నార్ల సురేష్: టెన్నిస్

నార్ల సుశీల్: టెన్నిస్, భారతదేశ ఛాంపియన్ (19 సం॥రాలకే)

పురుషుల సింగిల్స్ టైటిల్ సాధించారు. ఈ ప్రతిభ సాధించిన తొలి ఆంధ్రుడు.

నీలిమా చౌదరి: బ్యాట్ మింటన్

నెక్కంటి వెంకటరావు: క్రికెట్

పంగులూరి రామన్ సుబ్బారావు: క్రికెట్, ఐ.సి.సి.రిఫరీ

పి.వి.వి.శారద: బ్యాట్‌మింటన్

పిన్నమనేని లక్ష్మి సాహితి: చదరంగం

మన్నవ యన్.కె.ప్రసాద్: క్రికెట్, వికెట్ కీపర్

యన్.లీలాకృష్ణన్: 7 సార్లు జాతీయ ర్యాలీ ఛాంపియన్

యలమంచిలి సందీప్: చదరంగం

వి.ఆర్.నరేన్‌కుమార్ : 5 సార్లు జాతీయ ర్యాలీ విజేత

వి.చాముండేశ్వరనాథ్: క్రికెట్

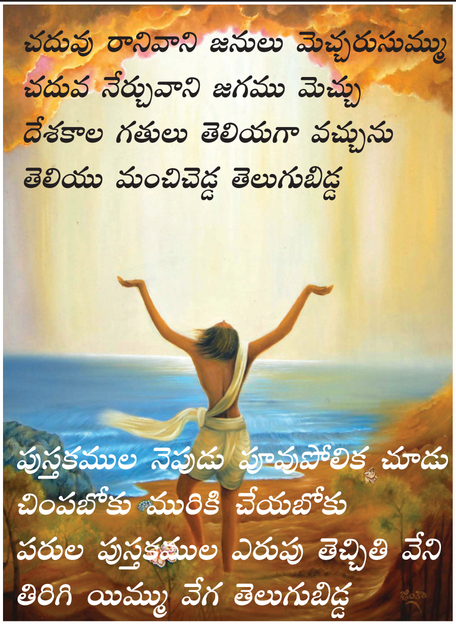

వెదకి చూస్తే ప్రయత్నించవచ్చు. అన్న వాళ్ల నుంచే ప్రగతి అంతా సాధ్యయింది.

డా॥ సూర్యదేవర సంజీవదేవ్ (1914–1999)

తెనాలి దగ్గరి తుమ్మపూడిలో సూర్యదేవర సంజీవదేవ్ జన్మించాడు. బడికి వెళ్లి ఆరు తరగతులు మాత్రమే చదివాడు. ఇల్లు వదిలి వెళ్లి ఎన్నో గ్రంథాలను చదివాడు. హిమాలయాలను దర్శించాడు. మహనీయులతో పరిచయం చేసుకున్నాడు. ప్రకృతిని ఆస్వాదించాడు. స్వయంకృషితో ఆరు భాషలలో ప్రావీణ్యం సాధించాడు. విశ్వవిద్యాలయాల పురస్కారాలు అందుకున్నాడు. చిత్రకారునిగా, ఉపన్యాసకునిగా, మిత్రునిగా, రచయితగా పేరుగాంచారు. ఆయన ఉత్తరాలు ఆణిముత్యాల సరాలు.

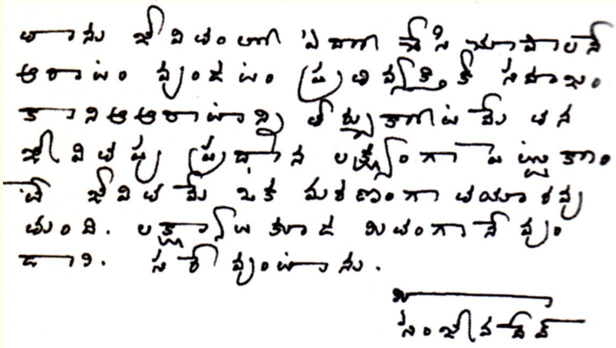

ప్రసిద్ధి గాంచిన ఐ.ఏ.యస్. అధికారులు కొందరు

అట్లూరి కోటేశ్వరరావు
అడుసుమల్లి రాజమౌళి, యు.పి.
ఏ. వనజాక్షి
కాకర్ల ఉష, తమిళనాడు
కాకుమాను శివప్రసాద్, పంజాబ్
కాజ రత్నకిషోర్
కాటమనేని భాస్కర్
కానుమిల్లి సుబ్బారావు
కామినేని సూర్యనారాయణ
కె.దమయంతి
గంటా రమేష్‌కుమార్, పంజాబ్
గుదే శ్రీనివాస్, ఒడిషా
గోగినేని కృష్ణారావు
జి.లతాకృష్ణారావు
జి.శాయిప్రసాద్
జుజ్జువరపు బాలాజి, అస్సాం
జె.సుధారాణి
టి.యమ్.విజయభాస్కర్, కర్ణాటక
తుమ్మల రామమోహనరావు
దేవరపల్లి కిషోర్, గుజరాత్
నాగభైరవ జయప్రకాష్ నారాయణ
నాగులపల్లి శ్రీకాంత్
నార్నె వెంకటస్వామి నాయుడు (కన్ఫర్మ్‌డ్)
నిమ్మగడ్డ రమేష్‌కుమార్
పాటిబండ్ల అశోక్‌బాబు, అస్సాం
పి.ఉమానాధ్, తమిళనాడు
పి.రాఘవేంద్రరావు
పి.వాసవి, తమిళనాడు
పైడి లక్ష్మీసంజీవరెడ్డి
పోలవరం వనమాలి, ప.బెంగాల్

బి. యన్. యుగంధర్
బొల్లినేని రాజగోపాలనాయుడు, మ.ప్ర
మద్దినేని తులసి, ప.బెంగాల్
మిక్కిలినేని వినాయకరావు
ముక్కామల జి.గోపాల్
ముద్దన రవిచంద్ర
ముద్దన సాంబశివరావు
మొవ్వా తిరుమల కృష్ణబాబు
మోదుకూరి కోటయ్య (కన్ఫర్మ్‌డ్)
యం. రాజారామ్, తమిళనాడు
యం. సుబ్రమణ్యం
యన్. పద్మనాభయ్య
యస్. రామకృష్ణన్, తమిళనాడు
యస్. లక్ష్మీనారాయణన్, తమిళనాడు
రావెళ్ల వినీల్ కృష్ణ, ఒడిసా
వరదరాజన్, తమిళనాడు
వి. ఉషారాణి
సి. నరసింహన్
సూర్యదేవర యస్. ఆర్. రావ్
అంచా అయ్యేశ్వరరావు, ఐ. ఐ. యస్.

పల్లె కొక పాఠశాలయు,
నెల్లరకున్ జదువుపట్ల నిచ్చయు వలయున్
చెల్లవిఁక వ్రేలిముద్రలు,
కల్ల, నిజం బెఱుఁగలేని కసటుంబ్రదుకుల్

...తుమ్మల

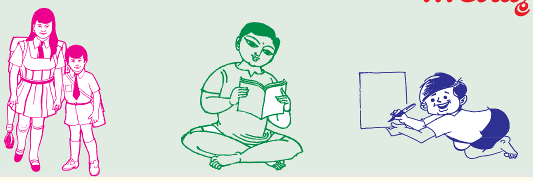

ప్రముఖ పోలీసు అధికారులు

అమ్మినేని ఆర్. శ్రీనివాసరావు
ఆలూరి వెంకటేశ్వరరావు
ఈతముక్కల దామోదర్
కే. గౌతమ్‌కుమార్
కే. రాధాకృష్ణ, తమిళనాడు
కే. రామమోహనరావు
కే. వి. అప్పారావు
కే. సదాశివరావు
కోడే దుర్గాప్రసాద్
గొడుగులూరి శ్రీనివాసరావు, అస్సాం
చదలవాడ ఉమేష్ చంద్ర
జాస్తి వెంకటరాముడు
టి. రాధాకృష్ణ, తమిళనాడు
దినకర్, తమిళనాడు
నందమూరి కృష్ణమూర్తి (సింగరేణి కాలరీస్, డైరక్టర్)
నరసింహప్ప, ఇన్‌కం ట్యాక్స్ కమీషనర్, కర్ణాటక
నిమ్మగడ్డ వి. సురేంద్రబాబు
పి. అప్పారావు
పి. గౌతమ్‌కుమార్
పి. డి. కోటేశ్వరరావు
పి. యస్. ప్రసాద్
పి. యస్. రామమోహనరావు
బి. దినకరప్రసాద్
మాగంటి కాంతారావు
యం. మాలకొండయ్య
యం. లక్ష్మీనారాయణ
యస్. కే. వేణుగోపాల్, కర్ణాటక
యస్. సి. తిమ్మప్ప, కర్ణాటక
వి. బాలచంద్ర, తమిళనాడు
వై. అనిల్‌కుమార్
సి. ఆర్. నాయుడు
సి. వెంకట నరసయ్య

ప్రశంస ఆఖరుకు జీవితాన్ని కూడా మార్చగలుగుతుంది. అందుకే నీ మాటల్లో దానిని చొప్పించాలి.

విశ్వవిద్యాలయాల కులపతులు

అంబేద్కర్ సార్వత్రిక వి.వి. – వాసిరెడ్డి శివలింగప్రసాద్

అణ్ణా విశ్వవిద్యాలయం : ఈ. బాలగురుస్వామి

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం : 1. వాసిరెడ్డి శ్రీకృష్ణ

2. కోనేరు రామకృష్ణారావు

3. ఆం.ప్ర. హైకోర్టు న్యాయమూర్తిగా, ప్రథమ లోకాయుక్తగా పనిచేసిన ఆవుల సాంబశివరావు

ఇందిరాగాంధి జాతీయసార్వత్రిక వి.వి.:

వాసిరెడ్డి శివలింగప్రసాద్ (ప్రో.వి.సి)

కాకతీయ : వై. వైకుంఠం

కృష్ణదేవరాయ : పి.ఆర్.నాయుడు

కృష్ణా : ఉన్నం వెంకయ్య

జవహర్‌లాల్ నెహ్రూసాంకేతిక :యలవర్తి నాయుడమ్మ

నాగార్జున : కొమ్మారెడ్డి రాజారామమోహనరావు,

చిట్టూరి వీరరాఘవులు

దావులూరి రామకోటయ్య

పొట్టిశ్రీరాములు తెలుగు : తూమాటి దొణప్ప,

ఆవుల మంజులత

బెంగుళూరు : శాంతప్ప

బెనారెస్ హిందూ : పచ్చా రామచంద్రరావు

భారతీయార్ : ఏ. సుబ్బయ్యన్ (తొలి కులపతి)

మద్రాస్ : జి.దామోదరన్, ఆధునిక విద్యాపిత, ప్రైవేటు రంగంలో మొదటి ఇంజనీరింగ్ కళాశాలను కోయంబత్తూరులో నెలకొల్పిన ద్రష్ట.

వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం : ఆలపాటి అప్పారావు,

ఈద్పుగంటి వెంకట సుబ్బారావు

శ్రీకృష్ణదేవరాయ : కొత్త సచ్చిదానందమూర్తి

పి.ఆర్.నాయుడు

శ్రీవేంకటేశ్వర : కొత్త సచ్చిదానంద మూర్తి,

పోలూరి మురళి

హిందీ యూనివర్సిటీ, ఆగ్రా: మోటూరి సత్యనారాయణ

హైదరాబాద్ : కోట హరినారాయణ

విశ్వవిద్యాలయ గ్రాంట్ల అధ్యక్షులు :

కొత్త సచ్చిదానందమూర్తి,

వాసిరెడ్డి శ్రీకృష్ణ

కేంద్రసాహిత్య అకాడమి పురస్కారాలు

త్రిపురనేని గోపీచంద్ (పండిత పరమేశ్వరశాస్త్రి వీలునామా – నవల, 1963

తుమ్మల సీతారామమూర్తి, మహాత్మా కథ, కావ్యం, 1969

నార్ల వెంకటేశ్వరరావు, సీతజోస్యం నాటిక 1981

రావూరి భరద్వాజ, జీవన సమరం, పదచిత్రాలు 1983

ఆలూరి బైరాగి చౌదరి, ఆగమ గీతి, పద్యకావ్యం, 1984

కి.రాజనారాయణ, గోపాలపురాతు మక్కళ్, తమిళ నవల 1991

చేకూరి రామారావు,స్మృతి కిణంకణం,స్మారకవ్యాసాలు,2002

యార్లగడ్డ లక్ష్మీ ప్రసాద్, ద్రౌపది నవల, 2010

కళాప్రపూర్ణ పురస్కార గ్రహీతలు

అక్కినేని నాగేశ్వరరావు – 1977
అరికెపూడి రమేష్ చౌదరి – 1977
కొంగర జగ్గయ్య
కొండవీటి వెంకటకవి – 1971
కొత్త సచ్చిదానందమూర్తి – 1986
కొత్త సత్యనారాయణ చౌదరి 1974
కొసరాజు రాఘవయ్య చౌదరి – 1985
గొట్టిపాటి బ్రహ్మయ్య – 1977
గోపదేవ్ – 1984
ఘట్టమనేని కృష్ణ – 2008
తుమ్మల సీతారామమూర్తి – 1969
త్రిపురనేని వెంకటేశ్వరరావు 1990
నందమూరి తారక రామారావు 1978
నార్ల వెంకటేశ్వరరావు – 1972
పైడి లక్ష్మయ్య 1977
మిక్కిలినేని రాధాకృష్ణమూర్తి 1982
ముళ్లపూడి తిమ్మరాజు – 1977
మోటూరి సత్యనారాయణ – 1977
యల్.వి.ప్రసాద్ – 1985
రావూరి భరద్వాజ – 1980
రావూరి వెంకట సత్యనారాయణ – 1978
వడ్లమూడి గోపాలకృష్ణయ్య – 1971

కమ్మమహిళా మార్గదర్శకులు

స్వాతంత్ర్య సమర యోధురాలు : గోళ్లమూడి రత్తమ్మ

ఆవుల మంజులత: ఉపకులపతి, తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం

కన్నెగంటి రమాదేవి: ఆం.ప్ర.మహిళా పారిశ్రామిక వేత్తల సంఘ స్థాపక అధ్యక్షులు.

కామినేని శోభన: కార్యనిర్వాహక డైరక్టర్, అపోలో ఆసుపత్రులు

కొండవీటి జ్యోతిర్మయి: గాయని, అన్నమయ్య రచనల ప్రచారకర్త

కొల్లి శారద :గుంటూరు నగరపాలక తొలి మేయర్

కోనేరు హంపి:చదరంగం

గద్దె సింధూర: విశ్వసుందరి, 2005

చెరుకూరి శైలజా కిరణ్: మేనేజింగ్ డైరక్టర్ మార్గదర్శి చిట్‌ఫండ్

దగ్గుబాటి పురందేశ్వరి: పార్లమెంటు సభ్యురాలు, కేంద్రమంత్రి

ద్రోణవల్లి హారిక: చదరంగం

పి.సంధ్య : ప్రగతిశీల మహిళా సంఘ అధ్యక్షురాలు

యస్.పుణ్యవతి : అఖిలభారత సామ్యవాద రచయిత్రుల సంఘ అధ్యక్షులు

యార్లగడ్డ ప్రతిమ : 1999లో అమెరికా సుందరిగా సెమి ఫైనల్స్‌కు చేరిన మహిళ

రామినేని శుభ్ర: రచయిత్రి. హడావుడిగా వుండే వారు సులువుగా చేసుకునే భారతీయ వంటకాలపై పుస్తకం ప్రచురించారు. దీనికి 2010లో ప్రతిష్టాత్మక గౌర్మండ్ పురస్కారం అమెరికాలో లభించింది.

వల్లూరిపల్లి స్మిత :గాయని

వి.కోటేశ్వరమ్మ : మాంటిసోరి మహిళా విద్యాసంస్థలు

వెలగపూడి ఇందిరాదత్: కే.సి.పి.లిమిటెడ్, మేనేజింగ్ డైరెక్టర్

మన వెండితెర వెలుగులు

అక్కినేని నాగేశ్వరరావు
అక్కినేని నాగార్జున
అల్లరి నరేష్
ఆర్యన్ రాజేష్
కృష్ణ (ఘట్టమనేని శివరామకృష్ణ)
కృష్ణభగవాన్
కొంగర జగ్గయ్య
గద్దె రాజేంద్రప్రసాద్
గిరిబాబు
గుమ్మడి వెంకటేశ్వరరావు
గోనుగుంట రాజేంద్రప్రసాద్
ఘట్టమనేని మహేష్‌బాబు
చలపతిరావ్
చెరుకూరి సుమన్
జగపతి బాబు
జగ్గారావు
తుమ్మల విశాల్
తొట్టెంపూడి గోపీచంద్
తొట్టెంపూడి వేణు
దగ్గుబాటి రాజా
దగ్గుబాటి వెంకటేష్

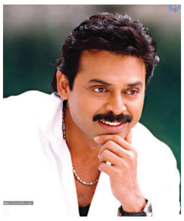
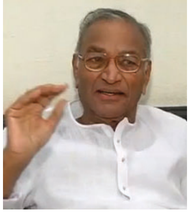

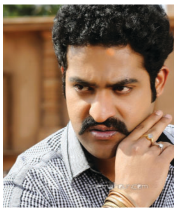
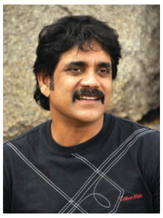

మంచి సలహా కంటే రెట్టింపు విలువ గలది మంచి ఉదాహరణ.

నందమూరి వారు

కల్యాణచక్రవర్తి
కల్యాణరామ్
చైతన్యకృష్ణ
తారక రామారావు
తారకరత్న
తారకరామ్
బాలకృష్ణ
హరికృష్ణ

నర్రా
నారాయణరావు
భాగ్యరాజ్
మంచు మోహన్‌బాబు
మంచు విష్ణువర్ధన్ బాబు
మనోజ్‌కుమార్
మన్నవ బాలయ్య
మాగంటి మురళీమోహన్
మాదల రంగారావు
మాదాల రవి
మిక్కిలినేని
యార్లగడ్డ సుమంత్
రఘుబాబు
రమేష్‌బాబు
రాజశేఖర్
రాజేంద్రప్రసాద్
రామ్
రామ్ జాస్తి, (దేవదాస్)
వడ్డె నవీన్
వల్లభ
వల్లూరుపల్లి స్మిత, పాప్ గాయని
శివాజీ
శోభన్‌బాబు
(ఉప్పు శోభన చలపతిరావు)
శ్రీకాంత్
శ్రీధర్

సామాజిక ఉద్యమకారులు

సూర్యదేవర రాఘవయ్య చౌదరి (స్వసంఘ పౌరోహిత్యం, వర్ణవిభాగ దర్పణం, వీరి రచనలు)

కాట్రగడ్డ బాలకృష్ణ, మార్క్సిస్ట్ తత్త్వవేత్త

యలమంచిలి వెంకటప్పయ్య, హిందీభాషా ప్రచారకులు

సినీ నిర్మాతలు, దర్శకులు, కెమేరా నిపుణులు, సంగీత దర్శకులు, స్టూడియోల యజమానులు

కళాకారులు

సుంకర సత్యనారాయణ, మా భూమి

వాసిరెడ్డి భాస్కరరావు

కొంగర సీతారామయ్య

వల్లూరి వెంకట్రామయ్య చౌదరి, రంగస్థలం

జాస్తి రామమోహన చౌదరి

వాసిరెడ్డి కనకదుర్గ, నాట్యం

ప్రతిష్ఠాత్మకంగా నడుపబడుతున్న పలు ప్రముఖ విద్యా సంస్థలు

రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా

శ్రీచైతన్య, తిరుపతి – శ్రీ విద్యానికేతన్, బాపట్ల ఎడ్యుకేషనల్ సొసైటీ, గుంటూరు – జాగర్లమూడి కుప్పుస్వామి చౌదరి, చలపతి, యన్.ఆర్.ఐ., వికాస్, సిద్ధార్థ, విజ్ఞాన్.

విశాఖపట్నం – గీతమ్, వికాస్

కె.కే.ఆర్.గౌతమ్

కృష్ణవేణి: విజయవాడ కేంద్రంగా పలు శాఖలలో

గౌతమ్

కామినేని విద్యాసంస్థలు

మమత విద్యాసంస్థలు, ఖమ్మం

నలందా

హైదరాబాదు – సాయి సుధీర్

శశి, తణుకు

బెంగళూరు – పి.ఈ.యస్.పీపుల్స్ ఎడ్యుకేషన్ సొసైటీ ద్వారా కర్ణాటక, ఆంధ్రప్రదేశ్‌లలో

రత్నం కోచింగ్ కేంద్రాలు

కాలం, అల ఎవరికోసం ఆగవు. నిమిషాలు, అలలు. – జెఫ్రీ ఛాసర్

టైమ్

తమిళనాడు, కర్ణాటక, ఆంధ్రప్రదేశ్‌లలో పలు ఇంజనీరింగ్, వృత్తి విద్యాసంస్థలను నడుపుతున్నారు. శ్రీచైతన్య వంటి సంస్థలు ఉత్తర భారతదేశంలో కూడా తమ శాఖలను నిర్వహిస్తుంది.

వైద్య కళాశాలలు: విజయవాడ - పిన్నమనేని సిద్ధార్థ, హైదరాబాదు, కామినేని, గుంటూరు కాటూరి, యన్.ఆర్.ఐ., ఖమ్మం మమత

కుప్పం, కోయంబత్తూరు

దంతవైద్య కళాశాలలు- సిబార్, గుంటూరు, గీతమ్, విశాఖపట్నం, కామినేని, నల్గొండ, సిద్దార్థ గన్నవరం, మమత ఖమ్మం.

పత్రికా రంగం

ఆంధ్రజ్యోతి: తెలుగు దినపత్రిక

ఈనాడు: తెలుగు దినపత్రిక

జమీన్ రైతు తేజ న్యూస్, వారపత్రిక

తెలుగు విద్యార్థి: విద్యా మాసపత్రిక కొల్లూరి కోటేశ్వరరావు

నవ్య: వారపత్రిక

మిసిమి: ఆలపాటి రవీంద్రనాథ్, చింతనా సారస్వతం, మాసపత్రిక

రట్టా పలాక్స్ (యు.యస్.ఏ)

స్వాతి: తెలుగు వారపత్రిక 25 సం॥రాలుగా పోటీలేని పత్రికగా నడుస్తుంది. వేమూరి బలరామ్, విజయవాడ

హేతువాది: మాసపత్రిక, రావిపూడి వెంకట్రాది.

ఎలక్ట్రానిక్ మీడియా

ఈ టివి	ఏ.బి.యన్.
జెమిని	టి.వి. -9
టి.వి. 5	మా టీవి
యన్.టి.వి.	సి.టి.వి.,
సి. ఛానల్	స్టూడియో యన్

పత్రికా రంగంలో ప్రముఖులు

ఎ.బి.కె.ప్రసాద్, ఈనాడు, ఆంధ్రజ్యోతి, ఉదయం, సుప్రభాతం వంటి పలుపత్రికలకు సంపాదకునిగా పనిచేశారు. పక్షపాత రహిత సంపాదకీయాలు, సరళ రచనా శైలి వీరి స్వంతం. అధికార భాషా సంఘ అధ్యక్షులుగా పనిచేశారు.

ఐ.వెంకట్రావు

కే.యల్.యన్.ప్రసాద్

గుడిపూడి శ్రీహరి

చలసాని ప్రసాదరావు

చెరుకూరి రామోజీరావు : రామోజీ సంస్థల అధిపతి, ముద్రణ, టెలివిజన్, సినిమా రంగాలలో తమ సంస్థ ముద్రవేసిన పారిశ్రామికవేత్త. ఈనాడు, విపుల, చతుర, అన్నదాత, తెలుగు వెలుగు, సితార, పత్రికలు విజయవంతంగా నడుపుతున్నారు.

నారిశెట్టి రాజు: వాల్‌స్ట్రీట్ జర్నల్, యూరోపియన్ ఎడిషన్ సంపాదకులు

నార్ల వెంకటేశ్వరరావు: ప్రముఖ పాత్రికేయులు, పత్రికారంగంలో నూతన ఒరవడులు దిద్దిన వారు. ఆంధ్రప్రభ, ఆంధ్రజ్యోతి పత్రికలకు సంపాదకునిగా పనిచేసి రాజకీయ సమస్యలకే కాక సామాజిక, ఆర్థిక, పారిశ్రామిక, విద్యా సంబంధ సమస్యలకు గూడా ప్రాధాన్యత కల్పించారు. పార్లమెంటేరియన్.

నెల్లూరి వెంకటరామానాయుడు

మిక్కిలినేని జగదీష్ బాబు

యన్.ఇన్నయ్య

వేమూరి రాధాకృష్ణ, ఆంధ్రజ్యోతి మేనేజింగ్ డైరక్టర్

వేమూరి బలరామ్, స్వాతి వారపత్రిక సంపాదకులు

వెలిచేటి రవిప్రకాష్, టి.వి.-9కి ముఖ్య కార్యనిర్వాహకులు

అమ్మను మించిన దైవము,
అమ్మకు సరిసాటియైన యాధారంబున్
నమ్మర లేదీసృష్టిలో
అమ్మకు సరిగావు గదర యమర సుఖంబుల్

కమ్మవారిలో కొందరు ప్రముఖులు

వీరు తమ జీవిత కాలంలో విశేష కృషి చేసి పేరు ప్రఖ్యాతులుగాంచిన వారు.

అంచా శ్రీనివాసన్: వాతావరణ మార్పులు, పైరు పంటల అధ్యయనం. జపాన్‌లో అంతర్జాతీయ సంస్థలో పనిచేస్తున్నారు.

ఆరిమిల్లి రవి: ప్రముఖ కంప్యూటర్ సంస్థ, ఐ.బి.యం.కు ముఖ్య సాంకేతిక అధికారి. మూలరూపకర్త. ఐ.బి.యం. పవర్ -5ను అభివృద్ధి పరచటంలో కీలక వ్యక్తి. ప్రపంచంలో ఎక్కువ నూతన సాంకేతికలను కనిపెట్టిన వ్యక్తి. 2002లో 78, 2003లో 53 పేటెంట్లు, పొందారు. 1998 నుంచి ప్రతి ఏటా ఐ.బి.యం. ఉత్తమ ఆవిష్కరణ అవార్డ్ అందుకుంటున్నారు. ఆ సంస్థలోని పెద్ద ఉద్యోగు లందరిలో చిన్న వయసువాడు. ఆయన పేరుతో 300 ఆవిష్కరణలు నమోదు అయి ఉన్నాయి. అమెరికాలో జీవించి ఉన్న 10 మంది ఉన్నత ఆవిష్కర్తలలో ఈయన ఒకరు.

ఉప్పాల వెంకటేశ్వర్లు: ఎలక్ట్రానిక్స్ శాస్త్రవేత్త, ఇ.సి.ఐ.యల్. వ్యవస్థాపకులలో ఒకరు. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఈ రంగ అభివృద్ధికి పునాదులు వేయటంలో దోహదపడిన వారు. బాబా అణు రియాక్టర్ ముంబైలో నెలకొల్పిన బృందసభ్యులు. పలు ప్రభుత్వ సంస్థలలో ఉన్నత పదవులు సమర్ధవంతంగా నిర్వహించారు.

కంచర్ల రవీంద్రనాథ్: జీర్ణకోశ వ్యాధుల శస్త్రచికిత్సా నిపుణులు, హైదరాబాదు

కనకమేడల కళ్యాణచక్రవర్తి: వయోలా వాద్యకారుడు. కవి, పండితుడు

కలగర్ల సాంబశివరావు: విద్యావేత్త, హైదరాబాదు పబ్లిక్ స్కూలుకు పదేళ్లకు పైగా ప్రిన్సిపాలుగా పనిచేశారు

కాకర్ల సుబ్బారావు: అంతర్జాతీయ ప్రఖ్యాతి గాంచిన రేడియాలజిస్ట్. తానా ప్రారంభకులలో ఒకరు. పద్మశ్రీ పురస్కార గ్రహీతలు, హైదరాబాదులో నిమ్స్ డైరక్టర్‌గా విధులు నిర్వహించారు.

కాట్రగడ్డ లలితేష్: గూగుల్ సాంకేతిక సిబ్బందిలో సీనియర్ సభ్యుడు. గూగుల్ ఇండియా సహవ్యవ స్థాపకులు, గూగుల్ పరిశోధన, అభివృద్ధి విభాగాధిపతి.

కామినేని శ్రీనాథ్ : ప్రముఖ ఎముకల వైద్యుడు. మోచేయి వైద్య నిపుణులు. లండన్, ఇంపీరియల్ కాలేజీలో పనిచేశారు. మాయో క్లినిక్‌కు విజిటింగ్ ప్రొఫెసర్

కొడాలి వరప్రసాద్: ఫెలో, ఎలక్ట్రికల్ అండ్ ఎలక్ట్రానిక్స్ ఇంజనీర్స్, యు.యస్.ఏ. ఆ సంస్థకు కార్యదర్శిగా ఎన్నికైన తొలి ఆసియా వాసి.

కొత్త సత్యనారాయణ చౌదరి: కళాప్రపూర్ణ 70 గ్రంథాలు రచించారు.

డా॥ కొర్రపాటి గంగాధరరావు, రంగప్రవీణ, శతాధిక నాటక రచయిత, నటుడు, దర్శకుడు, ప్రయోక్త

కోడూరి కౌసల్యాదేవి, నవలారచయిత్రి

గుళ్లపల్లి నాగేశ్వరరావు: కంటి వైద్య నిపుణులు, యల్.వి.ప్రసాద్ నేత్రవైద్య ప్రత్యేక ఆసుపత్రి, హైదరాబాదు.

చలసాని రావు: 1992-94లో ఉత్తమ పెట్టుబడుల నిర్వహణదారుగా పేరుగాంచారు. ప్రముఖ టెలివిజన్, రేడియో ఛానళ్లలో ప్రసంగాలు. పెద్ద సంస్థలకు సలహాదారు.

చిలుకూరి నారాయణరావు: ప్రసిద్ధ నిఘంటు నిర్మాణకర్త, చరిత్రకారులు, పండితులు, ఆంధ్రభాషాచరిత్ర (1937) శంకరనారాయణ ఇంగ్లీషు - తెలుగు నిఘంటు నవీకరణ

చేకూరి రామారావు: చేరాగా పరిచితులు. సాహితీ విమర్శకులు, ద్రవిడ భాషల అధ్యయనం. అమెరికాలోని కార్నెల్ విశ్వవిద్యాలయం సందర్శక ఆచార్యులు.

తుమ్మల మాధవరావు: ప్రఖ్యాత గణాంక నిపుణుడు, శాస్త్రవేత్త, పద్మవిభూషణ్ పురస్కార గ్రహీత. అమెరికా అధ్యక్షుడు జాతీయ సైన్స్ పతాకాన్ని ఇచ్చి సత్కరిస్తూ నూతన శకానికి ప్రవక్తగా ప్రశంసించాడు. వీరి పరిశోధనలు భౌతిక, జీవ, గణిత, ఆర్థిక, ఇంజనీరింగ్ శాస్త్రాల అవగాహనకు ఎంతో మేలు చేస్తున్నాయి.

తూమాటి దొణప్ప: పరిశోధకులకు మార్గదర్శి, భాషా శాస్త్రవేత్త. బాలల శబ్దకోశం, హరికథా సారస్వతం, మున్నగు రచనలు.

త్రిపురనేని గోపిచంద్: తెలుగు నవలాకారుడు, కథలు, సంపాదకుడు, వ్యాసాలు, నాటకాలు, సినిమా దర్శకులు. వీరి 'అసమర్ధుని జీవనయాత్ర' తెలుగులో వెలువడిన తొలి మనోవైజ్ఞానిక నవల.

త్రిపురనేని రామస్వామి చౌదరి: హేతువాది. సంఘసంస్కర్త. కవి, నాటకకర్త.

నాగభైరవ కోటేశ్వరరావు: సాహిత్య అకాడమికి 1988-92 మధ్య తెలుగు భాషా నిపుణుడు, 17 రచనలు చేశారు. కవన విజయం, కన్నీటిగాథ, తూర్పు వాకిళ్ళ. ఎందరో యువకవులను భుజం తట్టి ప్రోత్సహించారు.

నాదెళ్ల సత్య: కార్పోరేట్ ఉపాధ్యక్షులు, మైక్రోసాఫ్ట్ బిజినెస్ సొల్యూషన్

నామిని సుబ్రమణ్యం నాయుడు: చిత్తూరు మాండలికంలో పలు రచనలు చేసి మెప్పు పొందారు

నార్ల తాతారావు: విద్యుత్ రంగ సాంకేతికతా పితామహుడు, రాష్ట్ర విద్యుత్ బోర్డు ఛైర్మన్‌గా సేవలు అందించారు.

నూతక్కి రంగప్రసాద్: హైదరాబాదు స్టాక్ ఎక్స్ఛేంజి మాజీ అధ్యక్షులు. ఎక్స్ఛేంజిల ఎలక్ట్రానిక్ అనుసంధానంలో కీలకపాత్ర వహించిన వారిలో ఒకరు.

పరుచూరి విద్యాసాగర్: విభా విత్తనాల సంస్థ వ్యవస్థాపకులో తన కృషికి గుర్తింపుగా వ్యవసాయ జీవ నాయకత్వ అవార్డును తమిళనాడులోని వ్యవసాయ విద్యాలయం నుంచి 2011లో సాధించారు. ఆయన చేసిన పరిశోధన, సృజనాత్మక ఆవిష్కరణలకు, భారతదేశ రైతులకు ఆయన పరిశోధనల వల్ల కలిగిన ప్రయోజనాలకు గుర్తింపుగా, లభించింది. నూతన ఆలోచనలకు రూపం దిద్దటం, అంకితభావం, శ్రద్ధ, కష్టపడి పనిచేయటం ఆయన విజయానికి మూల సూత్రాలు.

పర్వతనేని హరీష్: ఐక్యరాజ్య సమితి - రిలీఫ్, వర్క్స్ - విధాన విశ్లేషణ కేంద్ర ముఖ్య అధికారి. పలు విత్తన కంపెనీల సహకారంతో విభా విస్తరిస్తుంది. ఇప్పుడు రోజుకు 100 లారీల శుద్ధిచేసిన విత్తనాలను తయారు చేయగలుగుతుంది. 12 పంటలలో 200 రకాల ఉత్పత్తులను తయారు చేస్తూ భారతదేశంలో ప్రత్యక్షంగా, పరోక్షంగా 25 వేల మందికి ఉపాధి కలిగిస్తుంది.

పాటిబండ్ల చంద్రశేఖరరావు: నెదర్లాండ్స్ లోని హేగ్‌లో గల ఐక్యరాజ్య సమితి అంతర్జాతీయ న్యాయస్థానంలో న్యాయమూర్తి. అంతర్జాతీయ జల వివాదాల న్యాయస్థానంలో పనిచేస్తున్నారు.

పాపినేని శివశంకర్: కథలు, కవితలపై ఆధునిక భావాలతో రచనలు, సంకలనాలు వెలువరిస్తున్నారు.

పోపూరి లలితకుమారి: 'ఓల్గా' కలం పేరు. ప్రముఖ స్త్రీవాద రచయిత్రి. స్వేచ్ఛ, సహజ, మానవి, కన్నీటి కెరటాలు, గులాబీలు.

బి.వి.ఆర్.చౌదరి: ప్రపంచ ప్రఖ్యాత మెటీరియల్ సైన్సెస్. సాలిడ్ స్టేట్ అయానిక్స్ రంగంలో మహానిపుణుడు. సింగపూర్‌లోని జాతీయ విశ్వవిద్యాలయంలో పనిచేశారు. అత్యుత్తమ ఫ్రెంచి ప్రభుత్వ పురస్కార గ్రహీత.

మిక్కిలినేని రాధాకృష్ణమూర్తి: క్యారెక్టర్ ఆర్టిస్ట్. రంగస్థల, జానపద కళలపై పరిశోధకులు. జానపదకళారూపాలు. ఆంధ్రనాటక రంగ చరిత్ర, నటరత్నాలు వంటి రచనలు, ప్రజానాట్యమండలి స్థాపక సభ్యులు.

ముళ్లపూడి వెంకటరత్నం: గుండె, ఊపిరితిత్తుల సర్జన్. ముళ్లపూడి గుండెజబ్బుల పరిశోధనా సంస్థ వ్యవస్థాపకులు.

మేడసాని మోహన్: శతావధాని, తి.తి.దేవస్థానాల అన్నమాచార్య ప్రాజెక్టు దర్శకులు.

మైనేని హరిప్రసాదరావు: ప్రఖ్యాత అణు విజ్ఞాన శాస్త్రవేత్త. పద్మ విభూషణ్ గ్రహీత.

యం.వి.నాయుడు: ప్రఖ్యాత వైరాలజిస్ట్, వెంకటేశ్వర విశ్వ విద్యాలయం.

యలవర్తి నాయుడమ్మ: అంతర్జాతీయ ఖ్యాతిగాంచిన ఆర్గనిక్ రసాయన శాస్త్రవేత్త, చర్మపరిశ్రమకు వీరి కృషి అపూర్వం. కేంద్ర చర్మ పరిశోధనా సంస్థ (చెన్నై) డైరక్టర్, ఇంకా పలు ప్రతిష్టాత్మక జాతీయ, అంతర్జాతీయ సంస్థల డైరక్టర్‌గా, ఢిల్లీలోని జె.యన్.టి.యు.వైస్ ఛాన్సలర్‌గా పనిచేశారు.

యార్లగడ్డ నాయుడమ్మ: పిల్లల శస్త్రచికిత్సా నిపుణులు. అవిభక్త కవలలను వేరుచేయటంలో ప్రపంచ రికార్డు నెలకొల్పారు.

యార్లగడ్డ మధు: యాహూ, ఇంజనీరింగ్, కమ్యూనికేషన్ ఉత్పాదనల డైరక్టర్

లావు నరేంద్రనాద్: పోలియో నిర్మూలన సేవలకు గుర్తింపుగా పద్మశ్రీ పురస్కారం పొందారు.

వజ్జా సాంబశివరావు: డెప్యూటీ డైరక్టర్, బిట్స్, పిలానీ, డైరక్టర్, బిట్స్, హైదరాబాదు

వద్దెర చండీదాస్ : (చెరుకూరి బ్రహేశ్వరరావు) తత్వశాస్త్ర ఆచార్యులు. నవలాకారులు. సాహిత్య అకాడమి పురస్కారగ్రహీత

వల్లూరి రావ్ : ఇంటెల్ ఫెలో. డైరక్టర్, విశ్లేషణ సూక్ష్మ వ్యవస్థల ఉత్పాదన డైరక్టర్. ఈయన పేరుతో 46 పూర్తి స్వామ్యహక్కులు, 3 ఇంటెల్ అవార్డులు ఉన్నాయి.

వల్లూరిపల్లి సీతారాఘవేంద్రరావు: మాలిక్యులర్ జీవభౌతిక శాస్త్ర ఆచార్యులు, డీన్, ఐ.ఐ.యస్. బెంగళూర్, హరి ఓం ఆశ్రమ్ అవార్డ్ గ్రహీత.

వాసిరెడ్డి శ్రీకృష్ణ: ఆక్స్‌ఫర్డ్‌లో పట్టభద్రుడు. ఆర్థిక శాస్త్రవేత్త. 1949 నుంచి 61 వరకు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ ఉపకులపతిగా విస్తృత అభివృద్ధి చేశారు.

వీరగంధం కామేశ్వరరావు: అంతర్జాతీయ స్థాయిలో టెలికమ్యూనికేషన్ రంగంలో సలహాదారు, నిపుణుడు.

వేల్చేరు నారాయణరావు: ఆసియా భాషలు, సంస్కృతుల అధ్యయనం. విస్కాన్సన్, మ్యాడిసన్ విశ్వ విద్యాలయాలలో బోధకులు. తెలుగు భాషావేత్త, విమర్శకులు.

రాజ్యసభ సభ్యులు

అల్లూరి సర్వారాయ చౌదరి, కాం
కంభంపాటి రామమోహనరావు, తె.దే
కాట్రగడ్డ శ్రీనివాసరావు, స్వతంత్ర
కానూరి యల్.యన్. ప్రసాద్, కాం
కొమ్మారెడ్డి సూర్యనారాయణ, స్వతంత్ర
చదలవాడ వెంకట్రావు, కాం.
జాగర్లమూడి చంద్రమౌళి
దగ్గుబాటి వెంకటేశ్వరావు, భా.జ.పా
దాసరి నాగభూషణరావు, సి.పి.ఐ.
నందమూరి హరికృష్ణ, తె.దే
నల్లమడ గిరిప్రసాద్, సి.పి.ఐ
నార్ల వెంకటేశ్వరావు
పర్వతనేని ఉపేంద్ర, తె.దే
మంచు మోహన బాబు, తె.దే
మాకినేని బసవపున్నయ్య, సి.పి.ఐ
ముప్పవరపు వెంకయ్య నాయుడు, భా.జ.పా
మోటూరు హనుమంతరావు, సి.పి.ఐ.
యడ్లపాటి వెంకట్రావు, తె.దే
యన్.పి. చెంగల్రాయనాయుడు, కాం
యన్.పి. దుర్గ, తె.దే
యలమంచిలి రాధాకృష్ణమూర్తి, సి.పి.ఐ(యం)
యలమంచిలి శివాజీ, తె.దే
యలమంచిలి సత్యనారాయణ చౌదరి,
యార్లగడ్డ లక్ష్మీ ప్రసాద్, తె.దే
రాయపాటి సాంబశివరావు, కాం
రేణుకాచౌదరి, తె.దే
వి.సి.కేశవరావు, కాం.
వీరమాచనేని ప్రసాదరావు, సి.పి.ఐ.
వెనిగళ్ల సత్యనారాయణ, కాం.
సంద్రా నారాయణప్ప

సామాజిక సేవలో కమ్మవారి పాత్ర

కమ్మవారిలో దాతృత్వ గుణం అనాది కాలంగా ఉంది. పూర్వకాలం నుండి రాజులు, జమిందార్లు, ధనికులైన కమ్మవారు దేవాలయాలు, విద్యాసంస్థలు, సత్రాలు మొదలైన ప్రజాప్రయోజనం కలిగిన వాటిని ఎన్నింటినో నిర్మించి, ఒక్క తమ కులానికే పరిమితం కాకుండా సమాజానికి మొత్తంఉపయోగపడే కార్యక్రమాలు ఎన్నో చేశారు.

పదమూడవ శతాబ్దంలో హనుమకొండలో కాకతీయ చక్రవర్తులు నిర్మించిన 'వేయి స్తంభాల దేవాలయం' మరియు పాలంపేటలోని 'రామప్ప దేవాలయం' గొప్ప శిల్ప సంపదకు ప్రసిద్ధి చెందాయి. ఇవే కాకుండా మరెన్నో దేవాలయాలను కాకతీయ చక్రవర్తుల నిర్మించారు.

మదురై, తంజావూర్ కమ్మ నాయక రాజులు 'శ్రీరంగం'లో నిర్మించిన 'శ్రీరంగనాథ దేవాలయం; 'తంజావూర్'లో నిర్మించిన 'బృహదీశ్వర ఆలయం', మదురై' లో నిర్మించిన ప్రసిద్ధ 'మీనాక్షి దేవాలయం' 'రామేశ్వరం'లోని రంగనాథ స్వామి ఆలయం' యెంతో ప్రసిద్ధి గాంచిన నిర్మాణాలు.

పద్నాలుగువ శతాబ్దంలో పెమ్మసాని రామలింగ నాయుడు తన పేరుమీద 'రామలింగేశ్వర దేవాలయం' నిర్మించాడు.

పద్దెనిమిదవ శతాబ్దంలో రాజా వాసిరెడ్డి వేంకట్రాద్రి నాయుడు కృష్ణ, గుంటూరు జిల్లాల్లో ఎన్నో దేవాలయాలు కట్టించారు. అమరావతి, చేబ్రోలు, మంగళగిరి, పొన్నూరులలో ఉన్న పురాతన దేవాలయాలను పునర్నిర్మించాడు. ఆ దేవాలయాల నిర్వహణ నిమిత్తం భారీగా భూములు దానం చేశారు.

పద్దెనిమిదవ శతాబ్దంలో చల్లపల్లిలో 'రాజా యార్లగడ్డ అంకినీడు బహదూర్' నిర్మించిన 'శివగంగ' ఆలయం వారణాసిలోని 'అన్నపూర్ణేశ్వరి దేవి' ఆలయాన్ని పోలి ఉంటుంది.

కోస్తా జిల్లాల్లో, ముఖ్యంగా కృష్ణ, గుంటూరు, ప్రకాశం మరియు ఖమ్మం జిల్లాల్లో కమ్మవారు ఎన్నో విద్యాసంస్థలు, కళాశాలలు నిర్మించి మంచి విద్యను అన్ని వర్గాల వారికి అందుబాటులో తెచ్చారు.

ఈ జిల్లాల్లో కమ్మవారు పల్లెటూర్లలో కూడా అనేక ప్రాథమిక పాఠశాలలు నిర్మించి విద్యావ్యాప్తికి అవిరళమైన కృషి చేశారు. ఇప్పటికి ఈ జిల్లాల్లో కమ్మవారు నిర్మించి ఇచ్చిన భవనాల్లోనే ప్రభుత్వ పాఠశాలలు నడుస్తున్నాయి.

కోస్తా జిల్లాల్లో విద్యా రంగంలో యెంతో ప్రసిద్ధి గాంచిన విజయవాడ లయోలా కాలేజి స్థాపనకు చొరవ తీసుకుని ఆర్థికంగాను మరియు విలువైన భూమిని విరాళంగా ఇచ్చింది కమ్మవారే. అలాగే విజయవాడలో సిద్ధార్ధ కాజేజి, గుడివాడలో ఏ.యన్నార్ కాలేజి, ఏలూరులో సి.ఆర్.రెడ్డి కాలేజిలో (ఈ కాలేజికి రెడ్డి కులం వారికి ఏ విధమైన సంబంధం లేదు, ఈ కాలేజి ఏర్పాటు చేసింది మాగంటి సీతారామ దాస్ గారు మరియు అల్లూరి బాపినీడు గారు) చదువుకుని దేశ విదేశాల్లో ఉన్నతమైన స్థానాల్లో ఉన్నవారెందరో!

గుంటూరు మెడికల్ కాలేజి స్థాపనలో చొరవ తీసుకుని భూరి విరాళాలు ఇచ్చింది కమ్మవారే. కాకినాడ రంగరాయ మెడికల్ కాలేజి ముఖ్యదాత ఆ రోజుల్లోనే ఐదు లక్షలు విరాళమిచ్చిన ముళ్ళపూడి హరిచంద్ర ప్రసాద్ బావమరిది 'దొమ్మేరు జమిందార్' పెండ్యాల రంగారావు' పేరు మీదుగా ఏర్పాటైంది.

విజయవాడలో కమ్మవారిచే నిర్వహించబడుతున్న సిద్ధార్ధ అకాడమి వారు స్థాపించిన 'సిద్ధార్ధ మెడికల్ కాలేజ్' ఆ తరువాత ప్రభుత్వంచే జాతీయం చేయబడి 'యన్.టి.ఆర్. యూనివర్సిటిగా రూపాంతరం చెందింది.

అంతే కాకుండా ప్రైవేటు రంగంలో కూడా ఎన్నో విద్యాలయాలు, సాంకేతిక కళాశాలలు మరెన్నో కోచింగ్ సెంటర్లు ఏర్పాటు చేసి నాణ్యమైన విద్యను ఈ సమాజానికి అందించి విద్యావ్యాప్తికి ఎంతో కృషి చేస్తు న్నారు. ఈ రాష్ట్రంలో ఉన్న మూడు ప్రైవేటు యూని వర్సిటీలు (గీతం, విజ్ఞాన్, కే.యల్.యు) కమ్మవారివే.

వివిధ పట్టణాల్లో, శ్రీశైలం వంటి పుణ్యక్షేత్రాలలో కమ్మవారిచే నిర్వహించబడుతున్న 'సత్రాల్లో' అన్ని కులాల వారికి ఉచితంగా ఆశ్రయం కల్పించి, అన్నదానం కూడా చేయటం జరుగుతుంది.

కమ్మవారిచే సహాయం పొంది ఉన్నత స్థితిలో ఉన్న వారెందరికో కమ్మవారి దాతృత్వం, దయాగుణం గురించి తెలుసు. కమ్మవారెప్పుడూ కమ్మనైన మనసు కలవారు. మనం భవిష్యత్తులో కూడా సమాజం పట్ల, ఇతర కులాలవారి పట్ల ఇదే విధమైన వైఖరితో ఉండి మన కులానికి, మనపూర్వీకుల గౌరవానికి వన్నె తెద్దాం!

ప్రతిదానికీ ఒక సమయం/వేళ ఉంటుంది. థామస్ ఎడిసన్

ఆంధ్రప్రదేశ్ నుంచి పార్లమెంట్ సభ్యులు

1వ లోక్‌సభ - నలుగురు / 28

కడియాల గోపాలరావు, గుడివాడ, కమ్యూనిస్ట్
కొత్త రఘురామయ్య, తెనాలి, కాంగ్రెస్
నూతక్కి రామశేషయ్య, పార్వతీపురం, స్వతంత్ర
పైడి లక్ష్మయ్య, అనంతపురం, కాం.
సి.ఆర్.చౌదరి, నరసరావుపేట, స్వతంత్ర

2వ లోక్‌సభ - నలుగురు / 42

కొత్త రఘురామయ్య, గుంటూరు, కాం.
గోగినేని రంగనాయకులు, రంగా, తెనాలి, కాం.
తమ్మినేని బి. విఠల్‌రావు, ఖమ్మం, కమ్యూనిస్ట్
దుగ్గిరాల బలరామకృష్ణయ్య, గుడివాడ, కాం

3వ లోక్‌సభ - ఏడుగురు / 46

కొత్త రఘురామయ్య, గుంటూరు, కాం
కొల్లా వెంకయ్య, తెనాలి, కమ్యూనిస్ట్
గోగినేని రంగనాయకులు, చిత్తూరు, స్వతంత్ర
తేళ్ల లక్ష్మీకాంతమ్మ, ఖమ్మం, కాం
మాగంటి అంకినీడు, గుడివాద, కాం
మాదల నారాయణస్వామి, ఒంగోలు, కమ్యూనిస్ట్
వీరమాచనేని విమలాదేవి, ఏలూరు, కమ్యూ

4వ లోక్‌సభ - ఏడుగురు / 41

కొంగర జగ్గయ్య, ఒంగోలు, కాం
కొత్త రఘురామయ్య, గుంటూరు, కాం.
కొమ్మారెడ్డి సూర్యనారాయణ, ఏలూరు, కాం
తేళ్ల లక్ష్మీకాంతమ్మ, ఖమ్మం, కాం
మాగంటి అంకినీడు, గుడివాడ, కాం
యన్.పి.చెంగల్రాయనాయుడు, చిత్తూరు, కాం
యార్లగడ్డ అంకినీడు ప్రసాద్, మచిలీపట్నం, కాం

5వ లోక్‌సభ - ఆరుగురు / 41

కొత్త రఘురామయ్య, గుంటూరు, కాం
కొమ్మారెడ్డి సూర్యనారాయణ, ఏలూరు, కాం.
తేళ్లలక్ష్మీ కాంతమ్మ, ఖమ్మం, కాం
పాములపాటి అంకినీడు ప్రసాద్, ఒంగోలు, కాం
మాగంటి అంకినీడు, గుడివాడ, కాం
యస్.బి.పి. పఠాభి రామారావు, రాజమండ్రి, కాం

6వ లోక్‌సభ - ఏడుగురు / 46

కొత్త రఘురామయ్య, గుంటూరు, కాం.
కొమ్మారెడ్డి సూర్యనారాయణ, ఏలూరు, కాం
దారూరు పుల్లయ్య, అనంతపురం, కాం
పాతూరి రాజగోపాలనాయుడు, చిత్తూరు, కాం
పాములపాటి అంకినీడు ప్రసాదరావు, బాపట్ల, కాం.
బలుసు పి. పఠాభిరామారావు, రాజమండ్రి, కాం.
మాగంటి అంకినీడు, మచిలీపట్నం, కాం

7వ లోక్‌సభ - ఏడుగురు / 43

గోగినేని రంగనాయకులు, గుంటూరు
చిట్టూరి సుబ్బారావు చౌదరి, ఏలూరు
దారూరి పుల్లయ్య, అనంతపురం
పాతూరి రాజగోపాలనాయుడు, చిత్తూరు
పాములపాటి అంకినీడు ప్రసాదరావు, బాపట్ల
మాగంటి అంకినీడు, మచిలీపట్నం
యస్.బి.పి.పఠాబి రామారావు, రాజమండ్రి

8వ లోక్‌సభ - తొమ్మిది మంది / 42

కాటూరి నారాయణస్వామి, సరసరావుపేట, తె.దే
కావూరి సాంబశివరావు, మచిలీపట్నం, కాం.
గోగినేని రంగనాయకులు, గుంటూరు, కాం

గతంలో నివసించు, భవిష్యత్తు గురించి కలలు గనకు. మనసును వర్తమానంపై కేంద్రీకరించు. - గౌతమ బుద్ధ

చుండూరు శ్రీహరిరావు, రాజమండ్రి, తె.దే
డా.టి.కల్పనాదేవి, వరంగల్, తె.దే
దేవినేని నారాయణస్వామి, అనంతపురం, తె.దే
బోళ్ల బుల్లిరామయ్య, ఏలూరు, తె.దే
యన్.పి.ఝాన్సీ లక్ష్మి, చిత్తూరు, తె.దే
వడ్డె శోభనాద్రిరావు, విజయవాడ, తె.దే

9వ లోక్‌సభ – ముగ్గురు / 42

కావూరి సాంబశివరావు, మచిలీపట్నం, కాం
గోగినేనని రంగనాయకులు, గుంటూరు కాం
ఘట్టమనేని కృష్ణ, ఏలూరు, కాం

10వ లోక్‌సభ – ఆరు / 42

కావూరి సాంబశివరావు, మచిలీపట్నం, కాం
కే.వి.ఆర్.చౌదరి, రాజమండ్రి
దగ్గుబాటి వెంకటేశ్వరరావు, బాపట్ల
బోళ్ల బుల్లిరామయ్య, ఏలూరు
యం.వి.వి.యస్.మూర్తి, విశాఖపట్నం
వడ్డె శోభనాద్రీశ్వరరావు, విజయవాడ

11వ లోక్‌సభ – ఆరుగురు / 42

కోట సైదయ్య, నరసరావుపేట, తె.దే
చిట్టూరి రవీంద్ర, రాజమండ్రి, కాం.
తమ్మినేని వీరభద్రం, ఖమ్మం, సి.పి.యం
పర్వతనేని ఉపేంద్ర, విజయవాడ, కాం.
బోళ్ల బుల్లి రామయ్య, ఏలూరు, తె.దే
రాయపాటి సాంబశివరావు, గుంటూరు, కాం

12వ లోక్‌సభ – ఐదుగురు / 42

కావూరి సాంబశివరావు, మచిలీపట్నం,కాం
నాదెండ్ల భాస్కరరావు, ఖమ్మం, కాం
పర్వతనేని ఉపేంద్ర, విజయవాడ, కాం
మాగంటి వెంకటేశ్వరరావు, ఏలూరు, కాం
రాయపాటి సాంబశివరావు, గుంటూరు, కాం

13వ లోక్‌సభ – ఎనిమిది మంది / 43

కరణం బలరామకృష్ణమూర్తి, ఒంగోలు, తె.దే.
గద్దె రామమోహనరావు, విజయవాడ, తె.దే
దగ్గుబాటి రామానాయుడు, బాపట్ల, తె.దే
బోళ్ల బుల్లిరామయ్య, ఏలూరు, తె.దే
యం.వి.వి. యస్. మూర్తి, విశాఖపట్నం, తె.దే
యంపరాల వెంకటేశ్వరరావు, గుంటూరు, తె.దే
యస్.బి.కె.సత్యనారాయణరావు, రాజమండ్రి, భా.జ.పా
రేణుకా చౌదరి, ఖమ్మం, కాం.

14వ లోక్‌సభ – ఐదుగురు / 43

కావూరి సాంబశివరావు, ఏలూరు, కాం
దగ్గుపాటి పురందేశ్వరి, బాపట్ల, కాం.
రాయపాటి సాంబశివరావు, గుంటూరు కాం.
రేణుకా చౌదరి, ఖమ్మం, కాం
లగడపాటి రాజగోపాల్, విజయవాడ, కాం

15వ లోక్‌సభ – ఐదుగురు / 43

కావూరి సాంబశివరావు, ఏలూరు, కాం
దగ్గుబాటి పురందేశ్వరి, విశాఖపట్నం, కాం
నామా నాగేశ్వరావు, ఖమ్మం, తె.దే
రాయపాటి సాంబశివరావు, గుంటూరు, కాం.
లగడపాటి రాజగోపాల్, విజయవాడ, కాం

కేంద్రమంత్రులు. ఆం.ప్ర

కొత్త రఘురామయ్య
బలుసు పఠాభిరామారావు
పర్వతనేని ఉపేంద్ర
యస్.పి.బి.కే. సత్యనారాయణ
ముప్పవరపు వెంకయ్య నాయుడు
బోళ్ల బుల్లిరామయ్య
రేణుకా చౌదరి
దగ్గుబాటి పురందేశ్వరి

కొడితే నా ఎడమ జేబు కొట్టు. అందులో వెండినాణెం ఉంది. కాని నా కుడి జేబును వదిలేయ్. అందులో నా బంగారు సమయాన్ని దాచుకున్నాను.

– ఓ.డబ్ల్యూ హోమ్స్.

రాష్ట్ర మంత్రులు

1953 : టంగుటూరి ప్రకాశం
యస్.బి.పి.పఠాభిరామారావు

1955 : బెజవాడ గోపాలరెడ్డి
కల్లూరి చంద్రమౌళి, రెవిన్యూ,దేవాదాయ
నీరుకొండ రామారావు

1956: నీలం సంజీవరెడ్డి
యస్.బి.పి.పఠాభిరామారావు, విద్య

1960: దామోదరం సంజీవయ్య
యస్.బి.పి.పఠాభిరామారావు. విద్య, రవాణా
కల్లూరి చంద్రమౌళి, సహకారం, దేవాదాయ

1962 : నీలం సంజీవరెడ్డి
యార్లగడ్డ శివరామప్రసాద్, ఆరోగ్యం
ఆలపాటి వెంకట్రామయ్య, మునిసిపల్

1964, 1967, 1969 కాసు బ్రహ్మానందరెడ్డి
యార్లగడ్డ శివరామప్రసాద్, ఆరోగ్యం
ఆలపాటి వెంకట్రామయ్య, పురపాలక

1967: కాసుబ్రహ్మానందరెడ్డి
నల్లమోతు చెంచురామానాయుడు, పురపాలక
వెనిగళ్ల సత్యనారాయణరావు, ఎక్సైజ్

1969 : కాసు బ్రహ్మానందరెడ్డి
కాకాని వెంకటరత్నం. వ్యవసాయం
నల్లమోతు చెంచురామానాయుడు, పురపాలక
గుర్రం చిన వెంకన్న, చిన్న పరిశ్రమలు
పాములపాటి అంకినీడు ప్రసాద్, వాణిజ్యం, ఎగుమతులు

1971: పి.వి.నరసింహారావు
కాకాని వెంకటరత్నం, వ్యవసాయం, పశు సం.
నల్లమోతు చెంచురామానాయుడు, జౌళి
కిలారు గోపాలనాయుడు, రవాణా
చల్లా సుబ్బారాయుడు, పౌరసరఫరా
1972: పి.వి. నరసింహారావు
కాకాని వెంకటరత్నం, వ్యవసాయం, ఆరోగ్యం
కిలారు గోపాలనాయుడు,చిన్న నీటి సరఫరా
చల్లా సుబ్బారాయుడు, పౌరసరఫరా
పి.వి. చౌదరి, వ్యవసాయం
భవనం జయప్రద, విద్యుత్

1973 : జలగం వెంగళరావు
చల్లా సుబ్బారాయుడు, పురపాలక
చనుమోలు వెంకటరావు,రహదారులు, భవనాలు
చేబ్రోలు హనుమయ్య, రవాణా

1978 : మర్రి చెన్నారెడ్డి
పి.వి.చౌదరి, జౌళి
యడ్లపాటి వెంకట్రావు, ప్రణాళిక, న్యాయ
నాదెండ్ల భాస్కరరావు, వాణిజ్యం, అసెంబ్లీ, భారీ నీటిపారుదల
వీరమాచనేని వెంకటనారాయణ, దేవాదాయ

1980 : టంగుటూరి అంజయ్య
దివి కొండయ్య చౌదరి, రహదారులు, భవనాలు
గోగినేని నాగేశ్వరరావు, జౌళి
చేబ్రోలు హనుమయ్య, మార్కెటింగ్
పి.వి.చౌదరి, దేవాదాయ
నారా చంద్రబాబు నాయుడు, గ్రంథాలయాలు, సినిమాటోగ్రఫీ
చనుమోలు వెంకట్రావు, నీటి పారుదుల

1982 : టంగుటూరి అంజయ్య
నారా చంద్రబాబు నాయుడు, సినిమాటోగ్రఫీ
తేళ్ల లక్ష్మీకాంతమ్మ, స్త్రీ, శిశు సంక్షేమం

1982 : భవనం వెంకట్రామిరెడ్డి
చనుమోలు వెంకట్రావు, వ్యవసాయం
పాలడుగు వెంకట్రావు, మార్కెటింగ్
గోగినేని నాగేశ్వరరావు, వాణిజ్యం, రేవులు
పి.వి. చౌదరి, దేవాదాయం
నారా చంద్రబాబు నాయుడు, చిన్న నీటి సరఫరా

1982 : కోట్ల విజయభాస్కరరెడ్డి
చనుమోలు వెంకట్రావు, భారీ,మధ్య తరహా నీటి సరఫరా
పాలడుగు వెంకట్రావు, మార్కెటింగ్
గోగినేని నాగేశ్వరరావు, దేవాదాయ
రాయల వేమన, పురపాలక
నారా చంద్రబాబు నాయుడు, సాంకేతిక విద్య

1983 : నందమూరి తారకరామారావు
నాదెండ్ల భాస్కరరావు, ఆర్థిక

గతించే కాలం గురించి సామాన్యుడు పట్టించుకోడు, మేధావి దానిలో కొట్టుకుపోతాడు. - షాపెన్ హార్